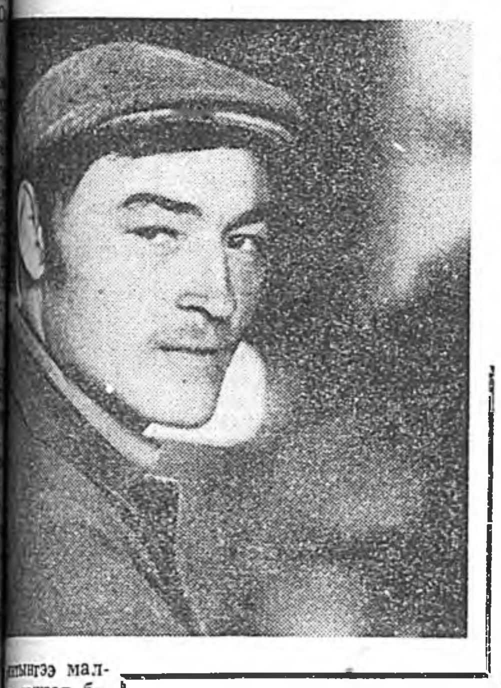
Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 194 (16417) | 1983 оной августын 24, среда | Сэн 3 мүнгэн.

ЭДЭ СЭЛМЭГ ҮДЭРНҮҮДТЭ—ЭРШЭТЭЙГЭЭР, ЭМХИТЭЙГЭЭР!

Малаа һайн тэжээлээр хангая!

Үбгэжөөл. Бидагандахя отогтоо хүрэжэ ерэһээр мориёо мулталаад, тушажа табиба. Һүүлээрнь асарһан хүнэһэ хүшэеэ отогтоо оруулаад, хуушарһандаа хасаг һэлмэдэл нарихан болоһон хажуураа дүшэ дээрэ дабтажа захалба. Иван Игнатьевич хүбүүдэйнгээ хүрэжэ ерэтэр хэдэн ута мүр гаргатэжээл бэлэдхэлгын эхилхэдэ, үбһэ сабшажа һүрилөөд, совхоздо тушаана.

Байгша ондо энэ үбгэжөөл ажахыдаа өөрынгөө арга боломжоор 50 центнер үбһэ сабшажа һүрилөөд, тушааха зорилго харааланхай. Тэрэнэй даажа абаһан сабшалан урдандаа хураагдангүй орхигдодог байһан юм. Косилкын ябаха аргагүй намаг налхитай, дошо болдогтой участогайнгаа ногоое гол түлэб гар хажуураар сабшана. Унагаагдаһан ногоонойнь хатахада, Ульяна һамганиинь ойро зуура ерэжэ үбһыень тарман бухаллалсадаг. Харин хүбүүдынь сүлөө сагтаа эндэ ерэжэ, эсэгэдээ хамһалсадаг, үбһыень соможо үгэдэг.

Нииитын адууһа малда хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар ажахыда горитойхон туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор республика дотороо үүсхэл гаргахаһаа урид Хурамхаанай сомоной Совет түрүү үзэл бодолтой, урагшаа һанаатай Иван Игнатьевичтал адли хүнүүдые суглуулжа хандаһан юм.

Мүнөө Иван Соловьев үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэеэ үргэлжэлүүлһээр. Һүүлэй үдэрнүүдэй хура бороон ажалыень бага зэргэ һаатуулан алдаа. Гэбэшье үбгэжөөл ашанараа дахууланхай, үерэй уһанда абтахаар участогай ногоо түрүүлэн сабшажа, томо бухалнуудые жэрылгэжэ захалһаар үнихэнэй. Һаядаа энэ нүхэрнай хоёр хүбүүдээ урижа, 50 центнерэй һүри сомохонь ойртоо.

В. ЖИГЖИТОВ.

Хурамхаанай совхоз.

ҮНДЭР НАҺАТАЙ БОЛОБОШЬЕ...

Тэрэ үглөөгүүр Иван Игнатьевич Соловьев эртэхэн бодоод, мориёо тэргэдээ хүллэһөөр Ульянынгаа үдэшэ суглуулжа бэлдэһэн хүнэһэ хоолоо абажа отогтоо ошохоор яаралтайхан гараба. Наран хадын саанаһаа һаял улайржа, абаһаар Бархан уулын үндэр оройе алтарма шара улаан элшээрээ сардаад, удаань аалихан доошолжо. хадын хормойдо түбхинэһэн Хурамхаан һуурниние гэрэлтүүлжэ захалба. Иван Соловьев үнишье болонгүй Баргажан голой һала дээрэ хүрэжэ ерээд, һалашаниие хүлеэжэ нилээд удаан байба.

Далан дүрбэн наһатай Иван Игнатьевичай Баргажан голой урда эрьедэ һаял хүрөөд байхадань, малшан юм гү, эмээл моритой нэгэ залуу хүн саанаһаа ерэжэ ябаба. Үбгэжөөл, тэрэниие обёорходоо, баярлажа дүтэлхыень хүлеэд гэбэ.

жархёод байгаа һэн...

Иван Игнатьевич Соловьев хорёод жэлэй саада тээ Баунтын районһоо нүүжэ ерээд, Хурамхаан һууринда нютагжаһан юм. Далан дүрбэн наһатайшье һаа, үшөөл сарюун зандаа ябадаг энэ үбгэжөөлэй үхибүүд үнихэнэй өөрын гэр бүлэтэй болонхой. Светлана басаганиинь хүүгэдэй ясли-садта хүмүүжүүлэгшээр ажаллана. Павел хүбүүниинь «Бурятсельхозмонтажай» Хурамхаанай ПМК-да мастераар, Афанасинь «Бурятцелинстройн» 1010-дахи ПМК-да барилгашанаар ажалладаг. Иван, Ульяна Соловьевтон үндэр наһатай болоһоншье һаа, совхоздоо али болохоор туһаламжа үзүүлхээр эрмэлзэнхэй ябадаг. Өөрөө уран гартай дархан юм. Тэрэ ажахыдаа элдэб шарга, тэргэ дархалдаг, аса, тармуур хэжэ, үбһэшэдэй звенонуудые зэр зэмсэгээр гүйсэд хангадаг заншалтай. Харин үбһэ

ҺҮРИНҮҮД ЖЭРЫНЭ

Дээдэ-Тайлсын совхоздо ниитын адууһа малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ харюусалгатай хүдэлмэри түлэг ябуулагдана. Энэ ажахын дүршэлтэй луговод Иван Павлович Кучумовай даадаг үбһэшэдэй звеногойхид энэ шухала кампаниие эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Тэрээндэ Дээдэ-Нугын 700 гектар сабшалан даалгагданхай юм. Эдэнэр байгша ондо бүхыдөө 8050 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй. Һүүлэй дүнгөөр тус коллектив 170 гектар газарай ногоо унагаажа, дүн хамта 1400 центнер үбһэ сомоод байна. Энэ звенодо хүсэд хүрэхэ техникэ даалгагданхай. Эндэхи баалтай үбһэ тюг болгодог ори ганса түхеэрэлгэнь үнгэрэгшэ һарын хоринһоо хойшо 616 центнер үбһэ багсалаа. Энэ һайн үрэ дүн гээшэ ааб даа.

Нүхэр Кучумовай хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд ажахы дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Ю. БАЗАРЖАПОВ.

Хориин район.

ХАНИНАРАЙМНАЙ ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Фашис дарлалта мүлжэлгэһөө Румыниие сүлөөлһөөр 39 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан августын 22-то Москвада болобо.

Социалис мүрысөөнэй замда гаража, шэнэ Румыни СССР-эй ба бусад аха дүү гүрэнэй али бухы туһаламжа. дэмжэлгээр түүхэтэ богонихон болзор соо экономико болон соёлдоо горитой ехэ амжалтануудые туйлаһан байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

СРР гадаадынгаа политикада Советскэ Союзтай хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо саашадань бэхижүүлгэдэ онсо анхаралаа хандуулдаг юм гэжэ СРР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Т. Дудаш мэдүүлбэ. РКП-гэй ба КПСС-эй хоорондохи харилсаан румын-совет харилсаа холбоое хүгжөөлгэдэ тон ехэ үүргэ нүлөө үзүүлнэ.

Августын 22-то гадаадын литературын Бүхэсоюзна Гүрэнэй музей соо нээгдэһэн номой декада Румыниин национальна һайндэртэ зорюулагдаһан байгаа. Москваһаа гадна, иимэ декада Ленинградта, Киевтэ, Одессэдэ үнгэргэгдэхэ.

Энэ үдэр Москвада, Вильнюстэ, Рязаньда Румыниин фильмүүдэй недели нээгдэһэн байна.

ҺАРА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Совет-индиин хани барисаанай һара эдэ үдэрнүүдтэ бүхы орон доторнай үнгэргэгдэжэ байна. Олониитын суглаанууд, хани барисаанай үдэшэнүүд, митингүүд, выставкэнүүд, кино-харалганууд үнгэргэгдэнэ. Тэрэ хани барисаата гүрэнэй бэеэ дааһан байдалай 36 жэлэй, СССР болон Индиин хоорондохи эб найрамдал, хани барисаан, харилсаа холбооной тухай договорой 12 жэлэй үедэ зорюулагдана.

Оронойнгоо бэеэ дааһан байдалые бэхижүүлхэ замда энэдхэг арадай туйлаһан амжалтануудые совет хүнүүд халуунаар һайшаана гэжэ суглаанууд дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэнэ. Договорой үндэһөөр амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байһан совет-индиин хани харилсаан хоёр оронной арадуудай үндэһэн аша туһада, Ази түбидэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ харюусана гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ.

Договорто зорюулагдаһан научна сесси һарын гайхамшагта үйлэ хэрэг болоо. РСФСР-эй габьяата уран зураашан Н. Величко гэгшын «Энэдхэг орон соогуур» гэһэн зохёолнуудай выставкэ Москвагай Хани барисаанай байшан соо амжалтатайгаар эмхидхэгдэһэн байна.

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ШЭНЭ ЗОРИЛГОНУУД

НТО-гой бүхэсоюзна соведэй ба НТО-гой түбэй правленинүүдэй эдэбхитэдэй суглаан августын 22-то Москвада болобо. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлһэн СССР-эй эрдэм, техникын бүлгэмүүдэй зорилгонууд тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

Арбан хоёр миллион шахуу хүнһөө бүридэдэг эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, новаторнууд—бүлгэмүүдэй эдэбхитэд үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын тулада ехэ оролдолго гаргана.

Эрдэм, техникын туйлалтануудые арадай ажахыда дары түргөөр нэбтэрүүлхын тула шухала хэмжээнүүдые абахыень суглаан ВСНТО-гой президиумдэ, бүлгэмүүдэй түбэй правленинүүдтэ дурадхаба. Хубиин ба хамтын зохёохы түсэбүүдэй үндэһөөр эрдэмтэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөе эдэбхижүүлхэ, продукциин шанарые һайжаруулгада тэрээндэ хабаадагшадые элсүүлэн табиха, үйлэдбэриин хүсэнүүдые, түүхэй эдые, электрын элшэ хүсые, хүдэлмэриин сагые һайнаар хэрэглэхэ шухала. (ТАСС).

...ол-залуушуулай звенодо

һэн сомоо шагтагалаад ябаһан трактор хараад хэлэнэ.— Эдэшни саг соонь сомоонуудаа суглуулжархидаг зантай юм лэ даа. Ай даа, тэрэ сомоониинь гутахаяа һанаа аалтай. Харана гүт, задалжа хатаажа байна, — гэһээр, нойтошогоор сомогдошоһон үбһэеэ тараажа байһан хүбүүд, басагадай хажууда машинаяа байлгаба.

Коммунист Цыденбал Бадмажапович Абидуевай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звенодо хамта дээрээ гушаад гаран һурагшад, студентнэр, тиихэдэ колхозой арбаад хүдэлмэришэд тоологдоно. Эдэнэр нуга, шугы соогуурхи, намаг налхитай 48 гектар газарһаа 912 центнер үбһэ хуряажа абаха түсэбтэй юм.

— Энэ газарай ургаса жэл бүхэндэ иигэжэ һурагшадта, студентнэртэ даалгагдадаг юм. Ахамад классай һурагшад, тиихэдэ Улаан-Үдын дээдэ болон дунда һургуулинуудай студентнэр амаралтадаа ерэжэ, түрэл колхоздоо туһалалсадаг байна. Гэбэшье манай звенодо коммунистнуудшье, пенсионернүүдшье байха. Яков Андрианович Кузнецов, Ширип Санжиевич Абидуев хоёр хажуурнуудыемнай дабтадаг, — гэжэ звеное даагша хөөрэнэ.

Энэ колхоздо студентнэрэй амаралтадаа ерэжэ, үбһэ хуряалгада хамһалсалга үнинэй заншалта болошонхой юм. Тэдэнэр мүн хони хайшалалгадашье туһалалсадаг. Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай биохимиин, хари хэлэнүүдэй факультедүүдэй студентнэр Ирина Рабжаева, Людмила Ленхожиева гэгшэд 2 — 3 жэлэй туршада эндэ ажаллана. Хүдөө ажахын институдай студентнэр Долгор Цыдыпова, Сима Будариева, Сергей Конечных, КПУ-гай Баир Жамбалов гэгшэд мүн лэ эндэ үбһэ сабшалсадаг юм.

...Дүтэхэнэ түхэреэлэн һуугаад, үдын хоол барижа байһан басагадта дүтэлбэбди. Тэдэнэр хадаа Улаан-Үдын багшанарай дээдэ һургуулиин студентнэр Ира Рабжаева Люда Ленхожиева гэгшэд болоно. Үбһэ сабшалгада тэдэнэй хэзээнэй хабаадапсажа, мүн ямараар ажаллажа байһан тухай һонирхоходомнай, басагад үрдилдэн:

РЕПОРТАЖ

— Амаралтынгаа үедэ түрэл колхоздоо ерэжэ, Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэнь өөһэдынгөө багаханшье һаа хубитые оруулалсажа байһандаа баяртайбди. Үбһэ хуряалгада бүхы хүсэ шадалаараа оролдон ажалланабди, — гэжэ хөөрэбэд.

Һурагшадайшье дунда эрхим хүдэлмэришэд олон. Тэдэнэй тоодо бэрхэ хажууршад Баяржап Гомбоев, Дамчей Очиров, Володя Кузнецов гэгшэд оролсоно. Эдэнэр бүри багаһаа аханараа, эсэгэнэрээ дахан үбһэ сабшажа, яһала дүйтэйнүүд болонхой.

Тус звеногойхидые саг соонь амтатай хоолоор хангаха талаар Нина Абидуева ехэхэн оролдолго гаргана. Иигэжэ коммунист Абидуевай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звеногойхид хүхюу зугаатайгаар ажаллан, колхозойнгоо адууһа малда шэмэтэй һайн тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ хамсыгаа шаман ажаллана.

Х. ДОРЖИЕВА.

Бэшүүрэй район.

ҮНДЭР НЭРЭ ЗЭРГЭНҮҮД ТУХАЙ ГРАМОТАНУУД БАРЮУЛАГДАБА

Партиин Центральна Комитедэй гэшүүн, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев республикымнай соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй, элүүр энхые сахигшадай эрхим түлөөлэгшэдтэ СССР-эй арадай артист, СССР-эй арадай багша, СССР-эй арадай врач гэһэн үндэр нэрэ зэргэнүүдые олгоһон тухай Хүндэлэлэй грамотануудые болон энгэртээ зүүдэг тэмдэгүүдые уржадэр барюулба.

Ажал хүдэлмэридөө эрхим үндэр амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө, Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум композитор Баудоржо Базарович Ямпиловта СССР-эй арадай артист, Хурамхаанай районой Гааргын дунда һургуулиин багша Мария Чириповна Гармаевада СССР-эй арадай багша, Кабанскын районой Сэлэнгын участково больницын врач Геннадий Николаевич Тепляшинда СССР-эй арадай врач гэһэн нэрэ зэргэ олгоһон юм.

—Манай республикын багшанарай дундаһаа эгээ түрүүшынхээ СССР-эй арадай багша болоһон Мария Чириповна Гармаевада энэ Хүндэлэлэй грамота барюулагдахань. Ургажа байгаа үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ Танай, хүндэтэ Мария Чириповна, габьяа үндэрөөр сэгнэгдэбэ гээшэ, саашадаашье ажал хүдэлмэридөө үндэр амжалта туйлаха байхат гэжэ найданабди,—гэжэ, А. У. Модогоев нүхэр М. Ч. Гармаевада Хүндэлэлэй грамота барюулаа, энгэртэнь «СССР-эй арадай багша» гэһэн тэмдэг зүүлгэжэ, арадай багшые үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

—Буряадай мэргэжэлтэ хүгжэмэй һалбаран хүгжэхэ хэрэгтэ онсо ехэ габьяатай, манай ахамад хүгжэмшэдэй элитэ түлөөлэгшэ Бау Базарович Ямпиловта СССР-эй арадай артист гэһэн нэрэ зэргын олгогдоһон ушарые республикымнай ажалшад сэдьхэлээ ханан угтаа. Нүхэр Б. Б. Ямпилов бэлигтэй композитор, эрхим нүхэр, РСФСР-эй гүрэнэй М. И. Глинкын нэрэмжэтэ шангай лауреат гэһэн нэрэ зэргэтэй, —гэжэ хэлээд, нүхэр А. У. Модогоев элитэ хүгжэмшэдэ үндэр нэрэ зэргын олгогдоһон тухай Хүндэлэлэй грамота барюулаа.

—Совет хүн зониие, шэнэ байдал зохёогшодые эмшэлхэһээ хүндэтэй ажал хүдэлмэри олохонь бэрхэтэй. Олон жэлэй туршада республикымнай эрхим врачнуудай нэгэн Геннадий Николаевич Тепляшин ажалшадай элүүр энхые сахиха хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулна,—гэжэ нүхэр Г. Н. Тепляшинда Хүндэлэлэй грамота барюулаад, энгэртэнь «СССР-эй арадай врач» гэһэн тэмдэг зүүлгэбэ.

Харюугай үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй арадай артист Б. Б. Ямпилов иигэжэ хэлэбэ:

—Минии зохёохы хүдэлмэриие иимэ үндэрөөр сэгнэһэндэнь манай партиин Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведтэ болон совет правительствада үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэб. Хүгжэм бэшэжэ эхилһээр 50 шахуу жэл болобоб. Совет ежабайдал тухайгаа, өөрынгөө үетэн, тэдэнэй баатар габьяата хэрэгүүд тухай хүгжэм бэшэхэ гээшэ харюусалгатай хэрэг юм. Зохёохы ажалтанда саг үргэлжэ анхарал хандуулжа байдагайнь түлөө партиин Буряадай обкомдо, республикын Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ баяр баясхалан хүргэнэб. Үндэр нэрэ зэргээ харюулхын тула бүхы бэлиг шадабаряа элсүүлхэб.

—Намда, хүдөөгэй юрын багшада иимэ үндэр нэрэ зэргэ олгоһонойнь түлөө түрэл партидаа, совет правительствада үнэн зүрхэнһөө баясабаб. Багшын хэрэгүүд һурагшадайнь ажал хэрэгүүдтэ үргэлжэлдэг гээд дэмы хэлсэдэггүй. Манай Гааргын дунда һургуули һүүлэй жэлнүүдтэ дүүргэһэн 44 хүбүүд, басагад математикын, физикын эрдэмдэ онсо бэлигтэй байһанаа гэршэлжэ, техническэ дээдэ мэргэжэлтэд боложо байна. Москвагай, Ленинградай, Улаан-Үдын болон бусад хото городуудай дээдэ һургуулинуудта манай хүбүүд, басагад һурана, түрэл ажахыдаа хүдэлнэ. Партиин ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум совет һургуулиин үмэнэ шэнэ зорилгонуудые табяа, тэдэниие бэелүүлэлсэхын тула бүхы дүй дүршэлөө, бэлиг шадабаряа зорюулхаб,—гээд арадай багша М. Ч. Гармаева мэдүүлбэ.

СССР-эй арадай врач Г. Н. Тепляшин баяр баясхалангай халуун үгэнүүдые хэлэжэ, саашадаа совет хүн зоной элүүр энхые хамгаалха талаар оролдохоб гэжэ хэлээ.

Эндэ болоһон уулзалгада партиин обкомой бюрогой гэшүүд. обкомой таһагуудые даагшанар байлсажа, үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэгшэдые халуунаар амаршалаад, ажал хүдэлмэридэнь шэнэ амжалтануудые хүсэбэ.

МАНАЙ КОРР.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: СССР-эй арадай багша М. Ч. Гармаева; СССР-эй арадай врач Г. Н. Тепляшин; КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, партиин Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев композитор Б. Б. Ямпиловта СССР-эй арадай артистын грамота барюулжа байна.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

АЖАЛАЙ БААТАРШАЛГЫН ЗАМ

легаци Примориин хизаар ошожо. тэрэнэй гэшүүд тус регионой үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ ГРЭС-эй ехэ удха шанар тухай, барилгашадай ажал хүдэлмэри тухай хангагшадтаа хөөрэжэ үгэһэн байгаа.

Тус договор технологическа ба ажалай журам шангадхаха, ГРЭС-эй түхеэрэлгэнүүдые хабсаргаха габшагай график наринаар дүүргэхэ арга олгохо юм. Мэнэ һаяар тус ГРЭС Урда-Яхадай территориально - үйлэдбэриин комплексын барилгануудта промышленна ток үгэжэ эхилхэ ёһотой.

Договорой ёһоор бага БАМ-ай рельснүүдээр түмэр бетон хэрэгсэлнүүдые асарһан түрүүшын состав болзорһоо урид барилгада ерээ гээд ТАСС-ай корреспондент бэшэнэ.

Нерюнгри,

Яхадай АССР.

ЗЕМСНАРЯД БАРИЛГАДА

Алас Дурнын Февральск хотын барилгашадта барилгын индустриин юрэ бусын «цех» продукци эльгээжэ эхилээ. БАМ-ай ерээдүйн түмэр замай станцитай зэргэлээд, экскаваторай, бульдозеройшье хүрэхэгүй намаг налхи газарта хүсэ ехэтэй земснарядууд хүдэлжэ захалаа. Тэдэнэр тусхай сорго хоолойгоор хайр шулуу дамжуулна. Тэрэнь байрын гэрнүүдэй һуури бэлдэлгэдэ, харгы барилгада хэрэглэгдэнэ.

Земснарядай туһаламжаар хайр шулуу малтахада, газар малтажа абадаг заншалта аргаһаа хоёр дахин хямда байба. Дүтэ шадар карьерэй үгы газарта иимэ арга хэрэглэхэдэ, илангаяа ашатай туһатай байха юм.

Табан жэлэй дүүрэтэр участогай коллектив 2 миллионһоо дээшэ кубометр хайр шулуу ерээдүйн хотын хэрэглэмжэдэ бэлдэхэ болоно. Земснарядуудай таһалгаряагүй хүдэлмэри хангахын тула механизаторнууд заһабарилгын һайн бааза байгуулаа юм. Нуур сөөрэмүүдые эртүүр хүргөөхэгүйн тулада намартаа эндэ тусхай бүлүүр түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэхэ байна. Энэнь жэл бүри түсэбһөө гадуур 50—100 мянган тонно кубометр хайр шулуу бэлдэхэ арга олгохо.

Февральск,

Амарай область.

ТАЙГЫН БАЯЛИГУУДЫЕ АШАГЛАНА

БАМ-ай оршондо баригдажа байһан Тугурска ой модоной промышленна комплексын барилгануудай нэгэн болохо Амгуньска леспромхозой томо цех шэнэдхэн заһагдажа дүүргэгдэбэ. Комплексын предприятинууд нэгэ миллионһоо дээшэ кубометр модо жэл бүри болбосоруулдаг байха юм.

Шэнэ цехтэ модо болбосоруулха автомат лини ашаглалгада оруулагдаа. Эндэһээ БАМ-ай барилгашадта шпала, брус эльгээгдэдэг байна.

Дуки,

БАМ-ай Зүүн участок.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ОЛОНОЙ ОШО БАДАРУУЛАН...

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри сагай муу уларилһаа боложо, тон хүшэр хүндэ эрхэ байдалда үнгэржэ байна. Үдэр бүхэндэ шахуу орожо байһан бороо илангаяа үбһэ хуряалгын эхиндэ ехэ һаад үзүүлээ. Имэ орёо байдалай тогтоод байхада, олоной дунда ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулжа, ажал хэжэ шадамаар хүн бүхэниие ниитын малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулха, наратай сэлмэг үдэр бүхэниие ажалай эгээн үндэр бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ гээшэ ажахын партийна организациин, бүхы коммунистнуудай, үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулдаг эдэбхитэдэй түрүүшын ээлжээндэ бэелүүлхэ зорилго болоно.

Партийна эхин организацинууд үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие ороной Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ зорилготой нягта холбоотойгоор ябуулха ёһотой. Үнэн сэхээр, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха гэһэн эрилтэ, ниитын аша туһада хүдэлхэ шухала гэһэн тодо һонор мэдэрэл хүн бүхэндэ түрүүлхэ гээшэ бүхы амжалтымнай үндэһэ һуурин мүн гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум дээрэ тэмдэглэгдээ һэн.

Ушар иимэһээ мүнөө үедэ лектор, политинформатор болон агитатор бүхэнэй хэлэһэн үгэ тэжээл бэлэдхэгшэдэй зүрхэ сэдьхэлдэ батаар хадуугдаха, эршэтэ ажалда уряалха ёһотой. Энээнэй хажуугаар худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд звено бүхэндэ хүрэжэ, хэрэгтэй эдеэ хоолой зүйлнүүдые, эдлэл хэрэгсэлнүүдые худалдаха, медигүүд зоной элүүрэй түлөө бүхы анхаралаа табиха, соёлшод һонирхолтой концерт, наада табижа, урма зоригыень бадаргаха болоно. Нүлөөлхы шэнжэтэй социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, эрхимүүдэй габшагай ажалые «дайшалхы» болон «сахилгаан» хуудаһануудта толилон харуулха, гээгдэгшэдые «халаахайгаар» «шабхуурдаха» гээшэ тон шухала зүйл болоно.

Манай «Мир» колхоз мүнөө жэлдэ 12 мянган центнер үбһэ, 6000 тонно силос, 450 тонно сенаж болон 1600 центнер ногооной витаминтай гурил бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Ажахыдамнай үбһэ хуряалгын 15 звено байгуулагданхай. Эдээнһээ гадна ногооной витаминтай гурил гаргаха силос болон сенаж дараха звенонууд хүдэлнэ. Ниитынгээ малда түсэбөөр хараалагдаһан тэжээл гүйсэд бэлэдхэжэ абахын тула ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхайбди.

Ажахын-политическэ үдха шанартай энэ шухала кампаниин эхилхын урда тээхэнэ колхозой партком, правлени, профком болон комсомолой комитет хамтын заседани үнгэргэжэ, эгээн түрүүн тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда ябуулагдаха ниитэ-политическэ хүдэлмэриин түсэб баталан абаһан байна. Мүн энэ хүдэлмэридэ хабаадаха лекторнууд, политинформаторнууд болон агитаторнууд томилогдоо бэлэй. Тэдэнэртэй семинаршье үнгэргэһэн байхабди.

Үнгэрэгшэ июль һарада манай лекторнууд «Эдеэ хоолой программа бэелүүлгэ гээшэ хүн бүхэнэй түрүүшын ээлжээнэй зорилго» гэһэн темээр лекци уншаа. Колхозой түрүүлэгшэ В. А. Сыремпилов эгээл заха холын звенонууд дээгүүр ябахадаа, лекци уншаһан байна. Мүн лекторнууд З. Д. Сыбикова, А. А. Ошорова, В. Д. Хамагаев, Е. С. Шаглахаева гэгшэд үбһэшэдтэ лекцинүүдые уншанхай.

Энээнһээ гадна «КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум дээрэ нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэ — научна коммунизмын теори болон бодото бэелэлдэ оруулагдаһан ехэ хубита мүн» гэһэн темээр политинформаторнууд, «Партиин үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин гол шухала асуудалнууд» гэһэн темээр агитаторнууд хөөрэлдөө үнгэргөө. Мүн тэдэнэр орон дотор болон хилын саана боложо байһан шэнэ һонинуудтай, тэжээл бэлэдхэлгын үедэ хүнэй түрүүлжэ, гээгдэжэ ябаһан тухай мэдээсэл хэдэг. Политинформаторнууд В. Б. Бузаев, К. С. Сыдеев, В. Д. Будаев, Г. Д. Буданаев, агитаторнууд Д-С. С. Осоров, Д-Д. Н. Байдаев, И. Н. Бороева болон бусад даалгагдаһан партийна даабариа һайнаар дүүргэнэ.

Хангалгын һалбариин хүдэлмэрилэгшэд урид баталагдаһан графигай ёһоор тэжээл бэлэдхэгшэдэй звенонуудые хангана. Колхозниигуудһай илангаяа автолавкын наймаалагша С. Ф. Красиковта ехэ баяр баясхалан хүргэдэг байна. Тэрэ үбһэшэдтэ, ногооной витаминтай гурил гаргагшадта, силос дарагшадта эгээл хэрэгтэй юумыень асаржа худалдана. Фельдшернүүд Т. А. Дамбаева, В. Д. Балданова гэгшэд холын звенонуудта ошожо, үбһэшэдэй бэеын элүүрые шалгана, зохихо туһаламжа үзүүлнэ, тэндэхи аптечкын эм домые һэлгэнэ. Галбын хүдөөгэй соёлой байшангай уран һайханай коллективэй хүтэлбэрилэгшэ С. Г. Хамагаевагай толгойлһон агитбригадынхид тэжээл бэлэдхэгшэдтэ һонирхолтой концерт харуулна.

Ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгын хаһые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, хүнүүдые урмашуулан хүдэлгэхэ зорилготойгоор колхозой партком, правлени, профком болон комсомолой комитет нилээд бодомжологдожо зохёогдоһон социалис мүрысөө гурим баталан абанхай юм. Тэрэнэй ёһоор үбһэ хуряалгын дүнгүүд арбан хоног бүхэндэ гаргагдана. Энэ сагай туршада нэгэдэхи һуури эзэлһэн звено нэгэ хонин болон 20 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэнэ. Хоёрдохи һуури эзэлһэн звенодо 30 түхэриг барюулагдана. Эдэ үдэрнүүдтэ морёор ба гараар үбһэ хуряажа байһан звенонуудай дундаһаа Д-Н. С. Обоевой звено, оньһожоруулагдамал звенонуудай дундаһаа В. Н. Деминой звено нэгэдэхи һууринуудые эзэлжэ, хонин шанда хүртэһэн байна.

Мүн саашадаашье үбһэ хуряалгын түгэсхэлэй дүнгүүдээр мүнгэн шангууд барюулагдаха. Жэшээлхэдэ, августын 25 болотор үбһэ хуряаха түсэбөө дүүргэһэн звенонууд мүнгэн шанда, «Аршан» курортдо амарха ба СССР-эй городуудаар аяншалха түлөөһэгүй путевкодо хүртэхэ юм. Үбһэ хуряалгын звенонуудһаа гадна, силос болон сенаж дараха, ногооной витаминтай гурил бэлдэхэ коллективүүд мүн лэ урмашуулагдана. Тэрэшэлэн отделенинүүдые эрхилэгшэд, агрономууд, үбһэ тушаан абагшад урмашуулагдахаар хараалагданхай. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые сэгсэлжэ, илагшадые элирүүлхэдээ, эмхитэйгээр ажалдаа гараһыень, журам сахиһыень хараадаа абаха байнабди. Ажалайнь түлөөһэн хуряаһан үбһэнэй шанарһаа, хүдэлмэриинь оньһожоруулгаһаа гол түлэб дулдыдана.

Колхоздомнай зургаан хүнүүдһээ бүридэһэн пресс-центр хүдэлнэ. Тэрэ үдэр бүхэндэ звенонуудһаа хүдэлмэриинь ябасые харуулһан мэдээнүүдые суглуулжа байдаг юм. Тэдэнэй үндэһөөр мүнөөдэр хэн түрүүлжэ ябанаб, хэн гээгдэлдэ оронхойб гэжэ элирүүлнэ. Удаань эдэ дүнгүүдэй ёһоор агитаторнуудтай сүг «сахилгаан» болон «дайшалхы хуудаһа», мүн «халаахай» гаргажа, дары түргэн олоной анхаралда табидаг, районой «Саян» газетэдэ толилхыень дамжуулдаг. Пресс-центрэй хүдэлмэриие юрэнхы дээрэнь парткомой секретарь хүтэлбэрилнэ.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулдаг эдэбхитэд звенонуудта ошоходоо, хэн ямар аргаар ажалай үндэр бүтээсэ туйланаб, хэн ямар шалтагаан дээрэһээ хожомдоноб гэжэ элирүүлнэ. Түрүү звенонуудай ажал тухай саг дары бусад звенонуудай гэшүүдтэ хөөрэжэ үгэнэ, гээгдэлдэ ороһон коллективүүдтэ түргөөр туһаламжа үзүүлхэ хэмжээн абтана.

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри дээрэ партийна нүлөөнэй ехэ байхын тула үбһэ хуряалгын, силос болон сенаж дараха, ногооной витаминтай гурил гаргаха звенонуудта зургаан, партийно-комсомолой бүлэг байгуулагданхайбди. Тэдэ звенонуудта хүдэлмэриинь һайнаар ябажа байнхай. Коммунистнууд Д-С. С. Осоров, Д-Н. С. Обоев, В. С. Бобков, комсомолец В. Н. Демин, Ж. А. Жамбалов болон бусад звеное толгойлогшод ажалай түрүү жэшээ харуулна.

Сагай уларилай хэды һаад тойбо татабашье, колхозоймнай бүхы хүн зон ороной Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ мүнөөдэр хэжэ байһан ажалаа зорюулна.

В. ХАЛУДОРОВ,
Түнхэнэй районой «Мир» колхозой парткомой секретарь.

МАЛ АЖАЛ — *өнсо шухала һалбари*

ҺАРЬДАГАЙ БЭЛШЭЭРИДЭ

Далахайн совхозой саада талын Бэлшэр гэжэ газарта оршодог Яама гэдэг үндэр һарьдагай энгэртэ дурсагдагша ажахын адуушанай байра түхеэрэгдэнхэй. Утанууд һургаагаар бариһан хорёогой дэргэдэ зээрдэ, үндэр халюун, набтар хээр морид улатай, бүдүүн модоор бариглаһан үндэр хорёогой саана даагатай, унагатай зээрдэ гүүн эдеэлнэ. Саагуур, баруун хадын боорёор, һүрэг адуунай тобирлон бэлшэжэ ябаха харагдана. Энэ хадаа совхозой хоёрдохи отделениин адуушан Зэгбэ Цыденович Гомбоевой байра болоно. Эндэ жэлэй дүрбэн сагта тэрэ ажаһуудаг.

Мүнөө Зэгбэ Цыденовичэй һүрэгтэ 153 толгой адуун тоологдоно. Тэдэнэйнь табин зургааниинь — гүүн, бэшэдынь — шүдэлэн, һоёолон, гунан, дааган болон унагад болоно.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлэй түсэбөөр тэрэ дүшэн унага абаха түсэбтэй юм. Адуунайнь байрладаг Бэлшэр гэжэ газараар манай һаяшаг ябажа ерэхэдэ, адуушан гушан зургаан унага абанхай байгаа һэн.

Зэгбэ Цыденович юһэн жэлэй саана нютагайнгаа адуушанаар томилогдоо һэн. Үбэлэй сагта тэрэ саһа багатай Сондоон, Яама, Баруун Гол, Хүндэлэн гэхэ мэтэ газарнуудаар адуун һүрэгөө адуулдаг. Зунай үедэ һоно, батаганаа багатай, үндэр һэрюун амитай һарьдагай бооринуудай шэмэтэй ногоотой бэлшээринүүдые дахажа гарадаг.

Зэгбэ Цыденович нэгэ азаргын адуулһан һүрэгһөө нүгөөдэ азаргын адуун хүрэтэр ходол ябажа, тэдэнээ эрьежэ, тооложо, морин дээрээ үдэрһөө үдэртэ ябадаг.

Иигэжэ КПСС-эй гэшүүн, холын бэлшээриин адуушан Зэгбэ Цыденович Гомбоев эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсажа байна.

А. ДОНОЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Захаамин.

УРАГШАТАЙ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон Сэлэнгын совхозой һү һаалиин фермэнүүдэй малшад сагаан эдеэ элбэгээр абахын тула бүхы арга боломжоёо хэрэглэн ажаллана. Түсхайлбал, түс ажахы гүрэндэ һү худалдаха долоон һарынгаа даабариие сагһаань урид бэелүүлээ. Эдэнэр тоһоной заводто бүхыдөө 3300 центнер һү тушаагаа гэхэ гү, али түсэбөө 110,9 процент дүүргэһэн байна.

Түсэбэй дүүргэлтэдэ ажахын дүршэлтэй һаалишад Д. Цырендоржиева, С. Куценко, Б. Долганов, К. Владимирова гэгшэд нилээд хубитаяа оруулаг. Нүхэр Цырендоржиева үнгэрһэн долоон һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1840 килограмм һү һаажа уридшалаа.

Н. ДАМБАЕВ.
Сэлэнгэ.

ЗОРИГТО ЖАМБАЛОВАЙ ЗОЛ ЖАРГАЛ

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

Ахалагша мал адуулагша Зоригто Жамбаловай гүүртын байра Ааланай отделениин үзэсхэлэнтэ һайхан, үргэлжэдөө нэмжыһэн майлын үбэртэ оршодог юм. Эндэхи сабшалан, бэлшээри яһалашье үргэн даа. Мүнөө жэл эндэ ногоон бүришье үдхэнөөр, үндэрөөр ургаа. Энэнь луговодуудай, мүн тэрэ тоодо залуу малшанай дааһан хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандадаг байһанай гэршэнь болоно. Тэдэнэр үбэлэй, хабарай үедэ сабшалан болон бэлшээриеэ һайжаруулха, сэбэрлэхэ, үтэгжүүлхэ хүдэлмэри ехээр хэһэн байна.

Жамбаловтан бүүса дээрээ бог шорой, шулуу шохой, һөөг бүргааһа үлөөхэгүй гэжэ оролдодог. Хэн нэгэнэй ерэжэ, туһаламжа үзүүлхыень хүлеэжэ байнгүй, өөрын хүсөөр арилган сэбэрлэдэг гуримтай. Гадна сабшалан дээрээ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргалгын хүдэлмэридэ ходо ябалсадаг байһаниинь совхозой директор С. Ж. Жамсуевай хөөрөөнһөө ойлгогдоо һэн.

Үнгэрэгшэ жэлэй май һарын эсэс багаар Хориин районой дунда һургуулинуудые дүүргэжэ байгшадай заншалта слёдой боложо байха үеэр Зоригто Жамбаловтай түрүүшынхиеэ уулзажа, танилсаа бэлэйб. Нюргаар набтаршаг, саб гэһэн шүрбэһэлиг бэетэй, талын һалхинда үлеэлгэжэ, наранай элшэдэ шаруулжа, нилээд хүрибтэр болошоһон шарайтай, мойһон харахан нюдэтэй энэ залуу нүхэрни намда ямаршьеб даа үнинэй дүтын танил шэнгеэр һанагдаа һэн.

— Нам тухай ехээр магтан бэшэһэнэй хэрэггүй даа. Ажалаараашье, дүй дүршэлөөрөөшье омогорхохо юумэн намдатнай үгыл даа. Совхоз соомнай намһаа бэрхээр, һайнаар хүдэлдэг хүнүүд олон. Тэдэнэрые магтабал, таатай ха гээд һанагдана, — гэжэ Зоригто Жамбалов тиихэдэ номгон дарууханаар хөөрэн һуугаа һэн.

— Тэрэ гэһээр жэлһээ үлүү саг үнгэршэбэ. Энэ хугасаа соо шэнэ танилайм ажабайдалда мартагдашагүй хубилалтанууд болоо. Нёдондо зун нютагаархидынь залуу малшаниие райсоведэй депутадаар һунгаа. Энэнь үндэр этигэл, ехэ найдабари болоно гээшэ ааб даа. Хамта хүдэлдэг, дүтэ шадар ажаһуудаг нютагайнгаа хүн зоной үзүүлһэн этигэл найдабаринень гүйсэдөөр харюулхын тула Зоригто хүбүүн хамаг хүсэ шадалаа даажа ябаһан хүдэлмэридөө зорюулна, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана.

Мүн лэ үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэ «Арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай хүндэлэлэй тэмдэгтэ хүртөө. ССР Союзай байгуулагдаһаар алдарта 60 жэлэй ойн баярые тэмдэглэжэ байха үеэр партиин гэшүүндэ абтаа.

— Түрэл Коммунис партиие байгуулагша багша Ленинэй дүрэ зурагтай улаахан билет гартаа бариад байхадаа, үндэр бодолдо абтажа, зүрхэмни түргэ-түргэн сохилходол гээ бэлэй. Эгээл тиихэдэ саашадаа бүри һайнаар ажаллаха, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, хара амяа хараад ябахагүй үялгатайб гэһэн бодол толгойдом бүридэн түрөө һэн. — гэжэ залуу коммунист хөөрэнэ.

Энэмнай тугалнуудые эхэтэйнь сугтань байлгажа харууһалдаг гүүртэ дээрэ эжытэеэ сугтаа хүдэлдэг юм. Тэдээндэ 124 үнеэн даалгаданхай. 1982 ондо үнеэн бүриһөө тугал абажа шадаа. Тугалнуудаа найман һара болгоод, эхэһээнь һалгажа тушаахадань, толгой бүриинь дунда зэргын шэгнүүр 120—130 килограмм татаһан байна. Тиигэжэ ганса ажахы соогоо бэшэ, мүн район дотороо түрүү һуури эзэлээ.

— Манай энэ амжалта гэнтэ туйлагдаа бэшэ ааб даа. Бидэнэй хүдэлмэридэ совхозоймнай зооветеринарна мэргэжэлтэд бага бэшээр туһалалсаа. Саг дарыдань туһатай зүбшэл, заабари үгэдэг байгаа. Тиихэдэ урда жэлнүүдэйхидэ орходоо, малай эдихэ юумэн элбэг байгаа, — гэжэ Зоригтын эхэ Цырен-Дулма Цыреновна үгэ залгаба.

— Тугалнуудаа эхэһээнь һалгаажа тушаахадаа, тэдэнэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые 135—140 килограммда хүргэхэ гэһэн һанал бии. — гэжэ Зоригто Жамбалов хөөрэнэ. — Энэмнай абаһан уялгаһаамнай арбан табан килограммаар дээгүүр болоно.

Энэ зунай үедэ тэдэнэр яһала амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Зулгэ ногоондо малаа эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор бэлшээн адуулжа, таргалуулна. Илангаяа нарай малайнь шэгнүүр ехээр нэмээ. Һаяшаг малынь шэгнээ һэн. Тиихэдэнь тугал бүхэниинь дунда зэргээр сүүдхэ бүри 900 граммаар нэмэһэн байба. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо алаа 300 граммаар ехэ болоно.

Мүнөө гүүртын малшад ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Совхозой үнинэй механизатор Цыден-Доржо Гуруевай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звеногой гэшүүн З. Жамбалов шугы бургааһан соогуурхи, намаглиг газарай ногоо сабшана. Тэнгэриин сэлмэхэлээр, үбһэ һурилэлсэнэ. Зоригто һури нюрууляхадаа угаа шадамар хүн юм гэжэ тэмдэглэлтэй.

Залуу коммунист, арадай депутат Зоригто Цырендоржиевич Жамбалов Ааланайнгаа отделениин үбһэшэдэй, малшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Малшадай һуудал байдал һайжаруулхын тула оролдоно, һунгуулиингаа округой хүн зоной дурадхаһан захяануудые заатагүй дүүргүүлхын тула анхаралаа ехээр хандуулна.

Багаһаа хойшо Зоригтомнай оньһон техникэдэ дуратай байһан юм гээд ааланаархин хэлсэдэг. Дунда һургуули дүүргээд, сэрэгэй уялгата албанда ошохынгоо урда тээ Улаан-Үдын ГПТУ-да һуража, электровоз жолоодохо мэргэжэлтэй болоһон байна.

Зүгөөр хүнэй хуби заяанда элдэб хубилалта болодог гээшэ. Тиимэ ушар Зоригто Жамбаловтай дайралдаа. Армиһаа бусажа ерээд байхадаа, сагһаа урид наһа бараһан эсэгынгээ орондо эхэтээ малшанаар хүдэлхэ гэжэ айлай ехэ хүбүүн эрид шиидэбэ. Тэрэ гэһээр табан жэл болоо. Дүүнэртээ туһаламжа үзүүлэн, эрдэм ном шудалуулаа, мэргэжэл олгоо. Мүнөө тэрэнэй дүү Доржо-Ханда Москвагай политехническэ институт дүүргээд, Ангарск городто инженерээр хүдэлнэ. Нина дүүнь байгша ондо Зүүн Сибириин технологическа институт амжалтатайгаар дүүргээ. Золто Заяата хоёр зургаадахи, табадахи классуудта һурана. Зунайнгаа амаралтын үелэ эхэдээ, ахадаа туһална.

Угай малшадай бүлэдэ түрэһэн, үдэһэн залуу коммунист Зоригто Жамбалов эхын, эсэгын зүргөөр гэшхэлэн, ажалайнгаа намтар зүбөөр эхилээ...

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.
Хориин район.

Совет орон дотор

МАЛШАДАЙ «НОГООН АПТЕКЭ»

КИРОВСКИЙ (Примориин хизаар). Примориин «Кировский» совхоздо эм домто ургамалнуудые үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар, малай түл бүрин бүтэн харууһалагдадаг. Эндэ «ногоон аптекэ» хүдэлдэг юм.

Эм домто ногоо, үндэһэ хадагалха түсхай байранууд нютагай комплекс болон фермэнүүдтэ түхеэрэгдэнхэй. Ажахынуудай ветеринарнууд элдэб эмүүдые бэлдэхэдээ, мүн тэжээлдэ эм домто ургамалнуудые хэрэглэдэг юм. Энэнь залуу малай үбшэлэлгые һэргылгэдэ туһатай байдаг. «Ногоон аптекын» препарадууд химическэ эмүүдтэ орходоо һураггүй хямда болодог, тиибэшье ашаг үрынгөө талаар ө(у)лигдадаггүй юм. Харин малай тэжээлэй рационуудта нэмээгдэһэн витаминаар баян эм домто ургамалнууд эбэртэ бодо малай ашаг шэмые дээшэлүүлдэг байна.

ЗОХЁОХЫ ХОЛБОО БАРИСААНЬ БЭХИЖЭНЭ

ГОРНО-АЛТАЙСК. «Арадуудай хани барисаан — уран зохёолой хани барисаан мүн» гэһэн уряа доро Хадата Алтайда Башкирай уран зохёолой үдэрнүүд үнгэргэгдэбэ. Мустай Карим, Асхат Мирзагитов, Катиба Киньябулатова, бусад мэдээжэ уран зохёолшод тэрээндэ хабаадалсаһан байна. Промышленна предприятинуудта, колхоз, совхозуудта тэдэнэр зохёохы ажал ябуулга тухайгаа тоосоһон, хизаарай үзэсхэлэнтэ һайхан газарнуудтай танилсаһан байгаа.

(ТАСС).

БАЯН УРГАСЫН ХЭШЭГ

КУЙБЫШЕВ. Районууд хоорондын хуряалга-зөөлгын звено «Майский» совхоздо ороохо сохилго дээрэ габшагайгаар хүдэлнэ. Нютагай механизаторнууд ба Ставрополиин Ипатовска районой «Большевик» совхозой механизаторнууд ургаса хуряалгада хоёрдохи жэлээ нэгэ нэгэндээ туһалалсана. Ургаса хуряалгын эхинһээ хойшо хамтадхагдамал звено 6 мянганһаа дээшэ тонно ороохо сохёо. Механизаторнууд уялгануудһаа гадуур үшөө 2 мянганһаа бага бэшэ тонно ороохо тушаахые шиидэнхэй.

ТЕРНОПОЛЬ. 20 мянган гектар ээлдэг гэршүүхын полиие ургэдхэнгүйгөөр, областиин таряашад улам ехэ ургаса хуряана. «Аэлитта» ба «Виктори» гэжэ шэнэ сортнуудые хэрэглэһэниинь, ургаса дээшэлүүлгэдэ туһа нэмэри болоо. Түрүү ажахынуудта гектар бүриһөө 25 центнер ороохо суглуулна.

УРАЛЬСК. Областиин таряалан дээрэ хуряалга-зөөлгын комплекснуудтай зэргэлээд, тарилгын агрегадууд хүдэлжэ эхилээ. Таряашад намарай ороохото ургамалнуудые жэгдэ тарижа захалаа.

Ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури табихын тула таарамжатай болзорто бүхы эрхэ байдал байгуулагдаһан байгаа. Ажахынуудта механизаторнууд нэмэжэ бэлдэгдэһэн, техникэ һайнаар заһабарилагдаһан, үрэһэ хүрэнгэ тарилгын шанарта хүргэгдэһэн байна.

Паар газарта намарай ургамалнууд гол түлэб таригдаха юм. 400 мянган гектарта намарай ороохото ургамалнууд таригдаха. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ дүрбэнэй нэгэ хубяар ехэ болоно.

НАЛЬЧИК. Кабардино-Балкариин таряашад наран сэсэг хадажа эхилээ. Республикын талата районуудай ажахынууд тоһолиг үрэһэ бэлэдхэхэ хаһые заншалта ёһоор эхилээ юм. Саг болзортонь заһагдаһан хранилищада, болбосоруулгын ба илгалгын предприятинуудта ургаса оруулагдана.

ВАРНА (Челябинска область). Варненска районой «Россия» колхозой механизатор, Социалис Ажалай Герой, КПСС-эй XXVI съездын делегат Г. Геранькин областиин комбайнернуудай мүрысөөндэ эрхимлэнэ. 25 мянган хүн зонтой хотые жэл соо тэжээхэдэ, түрүү механизаторай сохиһон ороохон хүрэхэ жэшээтэй юм.

Г. Геранькинай техникэ эрхим һайнаар мэдэдэг, шадабари ехэтэй байһаниинь иимэ үндэр дүнгүүдые туйлахадань туһалаа.

САРАТОВ. «Елизаветинский» совхозой таряашад намарай ороохото ургамалнуудые кулис паар дээрэ таряа юм.

Урда жэлнүүдтэ баруун бэеын ажахынуудта иимэ паар ехээр хэрэглэгдэдэг байһан һаань, мүнөө жэлдэ Волгын саада тээхи талата нютагуудай таряашад тэрэниие хэрэглэнэ. Областиин 20 райондо намарай ороохото ургамалнуудые кулис паарта тарина.

КРАСНОДАР. Кубаниин ажахынууд намарай ороохото ургамалнуудые тарилгада бэлдэлгээ дүүргээ. Ерэхэ жэлдэ шэниисэ ба ешмээн тарихын тула 2 миллион шахуу гектар газар таһалагдаа юм. Эндэ ороһон хура бороон хүрьһэн соохи шиг нойтоной нөөсые нилээд нэмээгээ. Бүхы талмайда хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ бэлдэгдээ, минеральна үтэгжүүлгэнүүд нөөсэлэгдөө юм.

ТУЛА. Область дотороо эгээ түрүүлэн А. Чубукин, Б. Солопов болон Ю. Жигулин түрүүшын мянган тонно ороохо сохёо. Тэдэнэр бултадаа Ефремово хотын заводуудта хүдэлдэг аад, шефскэ туһаламжын гуримаар ороохо хуряадаг юм. Гурбан экипажһаа бүридэһэн городойхидой звено ургаса хуряалгын эхинһээ хойшо 3410 тонно ороохо сохёо юм.

ОМСК. Областиин бүхы районууд ургаса хуряалгадаа ороо. Эндэхид томо хэмжээнэй хэдэн зуугаад прицеп хэрэглэнэ. Тэдэнь комбайнуудай хойноһоо ябахадаа, бүхы һолоомые гээлтэ хоропгогүйгөөр тодожо абадаг юм. **(ТАСС-ай корр).**

КОМИ АССР. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Печорско гол мүрэнэй пароходствын онгосонуудай болон эрьс шадарай предприятинуудай коллективүүд сагаа уридлан хүдэлжэ байнхай. Дүрбэ мянган километр утатай уһан зам дээрэ ашаа зөөдэг энэ пароходствын хүдэлмэрилэгшэд нефтьшэд, газ олзоборилогшод, загаһашад, орошодой ажал хүдэлмэридэ айхабтар ехэ туһа нүлөө үзүүлдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Печорын гол мүрэнэй порт.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРОПАГАНДИСТ[…] ТУҺАЛАМ[…]

(ПАРТИИНА ҺУРАЛСАЛА[…] ЭХИЛХЫН УРДА […])

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй материалнуудые ажалша коллективүүдтэ шудалжа үргэлжэлһөөр. КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүд, Пленум дээрэ Ю. В. Андроповой хэлэһэн программна үгэ коммунистнуудай, бүхы ажалшадай анхарал татана.

Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэ дотор, К. У. Черненкын хэһэн элидхэл соо, Пленумэй бусад документнүүд дотор найруулагдаһан үзэл сурталай хүдэлмэриие саашадань нарижуулан һайжаруулха зорилгонуудые; харгы замуудые коммунистнуудай гүнзэгыгөөр шудалха зорилготойгоор партийна һуралсалай жэлые «Үзэл сурталай хүдэлмэри — бүхы партиин, коммунист бүхэнэй хэрэг» гэһэн темээр хэшээл үнгэргэжэ эхилхээр хараалагдана. Хэшээлэй иимэ жэшээтэ түсэб дурадхагдана.

Үзэл сурталай хүдэлмэри — коммунис байгуулалтын эгээл шухала хубинуудай нэгэниинь мүн. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан хүгжөөхэ хэрэгтэ үзэл сурталай хүдэлмэриин үүргын ургажа байһан тухай.

Олониитэтэй партиин холбоое бэхижүүлгэдэ үзэл сурталай хүдэлмэриин дүүргэдэг үүргэ. Үзэл сурталай хүдэлмэри — социально-экономическа зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ, табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ, ажалай ба ниитын журамые шангадхаха талаар арад зоной зохёохы эршэ хүсые элсүүлхэ хүсэтэ зэбсэг мүн.

Уласхоорондын байдалай эрид түгшүүрилтэй бололго, тад ондоо үзэл бодолой, социализмын ба империализмын хоёр политическэ хараа шэглэлэй хёмороо зүришэлдөөн. Социализмын туйлалтануудые, тэрэнэй бүлюу байлгые, үнэтэ шухаг зүйлнүүдые, тэрэнэй эб найрамдалта политикые нэбтэрүүлгэдэ, империализмын худал хуурмаг, һүйдхэлтэ номнол болон арадта зүрюу харша политикые элишэлэн харуулалгада, совет хүнүүдтэ политическэ ехэ һэримжэтэй байлгые, мүнөө үеын гол шухала асуудалнуудта ангиин талаһаа хандасые, буржуазна үзэл сурталай ёһо гуримда эбсэшэгүй байлгые хүмүүжүүлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулха хэрэгтэй. Ажабайдалай социалис ёһо гуримые баталха, хүгжөөхэ.

Партийна организаци бүхэн ажал ябуулгадаа үзэл сурталай хүдэлмэридэ гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

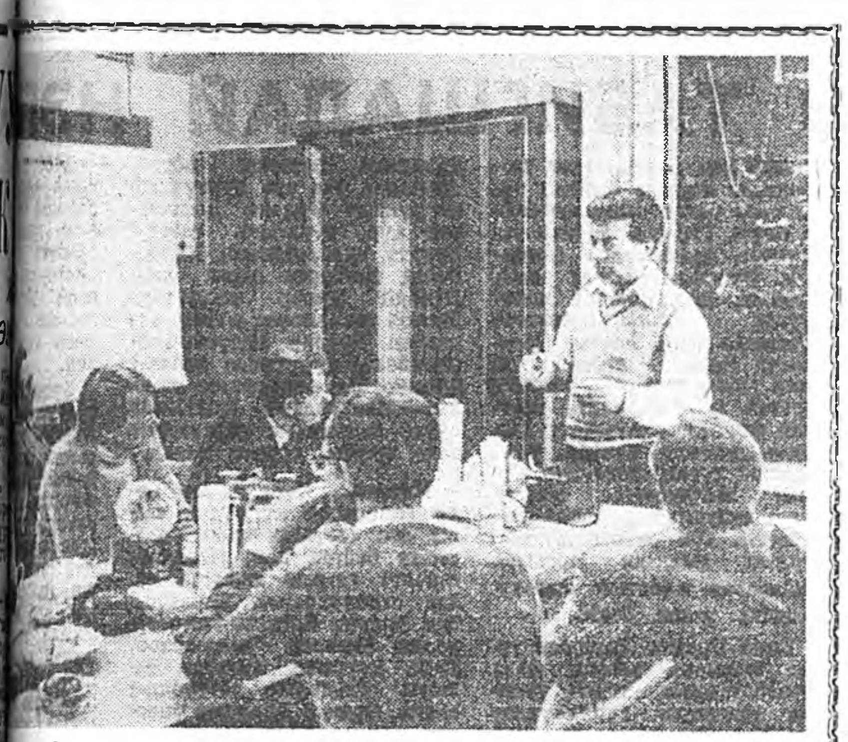
Эхин партийна организацинуудай үзэл сурталай хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха. Эхин партийна организацинууд — ажалша коллективэй хүтэлбэрилхы хүсэн, политическэ үүр мүн. Социально-экономическа асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, ажалай болбосорол дээшэлүүлгэдэ, эмхидхэл болон жаяг журамые бэхижүүлгэдэ тэдэнэй үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхэ. Ю. В. Андропов экономикые саашадань хүгжөөн бэхижүүлгые үзэл сурталай талаар хангаха, үзэл сурталай хүдэлмэриие социальна талаарнь хангаха тухай. Үзэл сурталай хүдэлмэридэ ёһо тэдысэ хандалгые, даган дууряаха ябадалые усадхан зайсуулгада, коммунистнууд болон бүхы ажалшадай политическэ ухаан бодолые бүрилдүүлгэдэ олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг, пропаганда болон гэгээрэлэй хэрэгсэлнүүдые комплексноор ашаглалгада эхин парторганизацинуудай, партийна бүлэгэй үүргые дээшэлүүлхэ.

Үзэл сурталай-теоретическэ үндэр хэмжээн, тодорхой байлга, добтолхы шэнжэ, ажабайдалтай нягта холбоон — эдэ бүгэдэ үзэл сурталай ниитэ-политическэ хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ шухала нүхэсэл, залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ саг үргэлжын анхарал оролдолго мүн болоно. Хүн зоной дунда ябуулагдадаг хүдэлмэридэ партиин ба ажалай ветерануудай баян дүй дүршэлые гүйсэд хэрэглэхэ.

БАРИЛГАШАД АРХЕОЛОГУУДЫЕ

Мүнөөнэй Вильнюсэй дэбисхэр дээрэ хүн зоной бии бололго тухайлан хэлэгдэһэнһээ хэдэн зуун жэлээр урид эхилһэн байба. Модон барилга ба шабар амһарта шэнжэлһэн археологууд һая иимэ тобшолол хээ. Тэдэнэй олохон зүйлнүүд литов ниислэл хотын үндэһэ һуури табиһан Гедиминас гэдэгэй хэрэмэй байдаг уулын дүрбэн метр гүнзэгыдэ олдоһон байна.

Тиин Вильнюсэй байгуулагдаһан он гэжэ түсгаар тоологдодог байһан 1323 онһоо холо урид хүнүүд эндэ ажаһуудаг байгаа бшуу. Тэрэ хото нэгэнтэ бэшэ дайн байлдаанда, түймэртэ һан[…]

...Ядерна ...хамтад... ...ба Дарм... ...һэдэ нонуу... ...талаар бүл... ...ыг үргэлжын ...байдаг юм. ...бар Алушта ...шэнжэлэлгэ... ...дамал ин... ...дэһэн улас... ...нар-һургуу... ...эрдэмтэд ха... ...Тэрэнһэлэн Югославиин, Англиин, США-гай, Франциин ба Японой эрдэмтэд тус һургуулиин хүдэлмэридэ хабаадалсаһан байгаа.

Хүндэ нонуудые шэнжэлхэ талаар ядерна физикын бүхы гол һалбаринуудаар туйлагдаһан шэнэ амжалтануудые харуулһан 60 шахуу лекци эрдэмтэд 10 үдэрэй туршада шагнаһан, зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

Уласхоорондын семинар-һургуулиин һүүлээр Баруун-Германиин эрдэмтэд Ядерна шэнжэлгэнүүдэй хамтадхагдамал институдай физическэ түхеэрэлгэнүүдтэй танилсаһан. Дубнын эрдэмтэдтэй дискуссида хабаадаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дубна хотодо совет ба баруун-германиин эрдэмтэдэй дискусси. Физико-математическа эрдэмэй доктор Ю. Ц. Оганесян үгэ хэлэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРИБОР ҮНГЭ ТОДОРХОЙЛНО

САГААН ҮНГЭ нэгэл янзын байдаг гү? Үгы. Тэрэ элдэб олон янзын байжа болохо байна. «Химавтоматика» гэжэ научно-үйлэдбэриин нэгэдэлэй Чирчигэй туршалга - конструкторска бюрогой мэргэжэлтэдэй урлаһан «Радуга» гэжэ спектроколориметр тэдэниинь тон нарин зүбөөр илгаруулжа шадаха байба.

Имнэ прибор урдань орон дотор үгы байгаа. Тэрэ элдэб үнгэнүүдэй 10 миллион шахуу янзыень илгаруулжа, алфавит ба тоогоор харуулдаг юм. Тиихэдээ нэгэ процентһээ ехэ бэшээр алдадаг. Үнгэнүүдэй элдэб янза гансал научна бэшэ, харин практическашье удха шанартай.

Энэ «Радуга» үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Лак, будагуудай, эмалиин, будуудэй, линолеумой, бусад полимерно утаһануудай үнгэ тэрээгээр элирүүлэгдэнэ. Мүнгэшэ, алташа дархашуул тэрэниие хэрэглэдэг. Нюдөөр арайхан обёормо тон бага илгаатай ондо ондоо үнгэтэй шулуугаар һиихэ гү, али запонка хэхэ гэбэл, энэ «Радуга» «хорихо» болоно бшуу.

—Манай энэ прибор тэрээн дотор лэ хэгдэһэн юумэнэй үнгые мүнөө дээрээ илгажа шадаха байна,— гэжэ бюрогой директор Ф. Мухарамов хоорэнэ.— Тиимэһээ промышленна байшангуудай ханын, томо түхеэрэлгын үнгые тодорхойлдог болохо зорилгоор энэ прибороо нарижуулха байнабди.

Ф. ЗАМИРОВА,
ТАСС-ай корр.

Ташкент.

ТООҺОГҮЙ ГИПС

БЕЛОРУССИИН политехническэ институдай эрдэмтэд гипсые тусхай аргаар болбосоруулжа, тэрээгээр бүтээгдэһэн плиткэ тооһо татадаггүй байшаба. Энэнь электроншигуудта ехэ хэрэгтэй юм байна. Юундэб гэхэдэ, микроскоп доро суглуулжа хабсаргагдадаг схемые ганса жэжэхэн тооһон хэрэгһээнь болюулжа шадаха юм.

Эгээл тооһо татасагүй материал хадаа мрамор байһан юм. Харин болбосоруулагдаһан гипс энэ шанараараа мраморһаа арба дахин һайн, мүн сэнгээрээ һуралгүй хямда байба. «Интеграл» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ ариг сэбэрэй талаар эгээл шанга эрилтэдэ таараха плиткэнүүдые бүтээхэ түхеэрэлгэ хабсаргагдажа эхилэнхэй. Тиин һаяар заводой цехүүд иимэ плиткээр шэмэглэгдэдэг болохонь.

Үйлэдбэриин зорилго шиидхэхэдээ, эрдэмтэд гоё һайханай талыень харалсаа. Гипс плиткэнүүд мрамор, малахит, гранит болон бусад шулуунай угалза угаа адляар һажаана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ гипс болбосоруулха арга олоһоной, мүн технологическа установкын түлөө институдай эрдэмтэд ухаалалга бэелүүлһэнэй 40 авторска гэршэлэлгэ ба хоёр патент абаа юм.

Д. ПАТЫКО,
ТАСС-ай корр.

Минск.

ХИЛЫН СААНАХИ ТОБШО ҺОНИН

РОБОД — «ГЭРЭЙ ЭЗЭН ЭХЭНЭР»

Иимэ рободые американ эрдэмтэд бүтээгээ ха. Тэрэнь гэр сооһоо арилгадаг, эзэнэйнгээ үхибүүдэй математика болон географиин гэрэй даабари шалгадаг, мүн бэшэшье ажал хэдэг юм. Хэрбээ гэртэнь дээрмэшэдэй оробол, тэрэ дары дохёо үгэжэ, телефоноор полицида дуулгадаг. Мүн энэ электронно туһалагша сэбэр агаарта нохойе гаргахаһаа «арсахагүй».

ҮЛЭМЖЭ ШАДАБАРИТАЙ КОМПЬЮТЕР

«Ниппон дэнки» гэжэ япон фирмэ гаргуу үлэмжэ шадабарита компьютер байгуулжа байна гэжэ «Санкэй симбун» газетэ бэшэнэ. Энэнь секундын туршада миллиард гаран үйлэ бэелүүлхэ юм ха.

(ТАСС).

ТОН БИШЫХАН ТЕЛЕКАМЕРА

Дж. Кэмбелл (Шэнэ Зеланди) тон жэжэхэн телекамера бүтээгээ. Тэрэ наранһаа далдалдаг нюдэнэй шэл соо тодхогдоно.

Видеомагнитофонтой иимэ камера спортивна мүрысөөнүүдые буулгахада, һуралсалай программа бэлэдхэхэдэ, мүн мэдүүлэнгүйгөөр энэ тэрэ юумэ буулгахада хэрэглэгдэхэ.

«НЬЮСУИК».

ШЭНЭ НЭЭЛТЭНҮҮД О ҮНЕЭДЭЙ ЭМЭЙ РЕЦЕПТНҮҮД

ТАЛГАРСКА РАЙОНОЙ «Алма-Ата» колхоздо үнеэдэй тоо толгой олошоруулангүйгөөр, дунда зэргээр сүүдхэ соо һаагдадаг һүнэйнь хэмжээе юһэн мянга шахуу литрээр дээшэлүүлбэ. Энэнь Казахай ССР-эй АН-ай физиологиин институдай эрдэмтэдэй ашаар туйлагдаа. Тэдэнэр хэдэн микроэлементнүүд болон органическа бодосуудые үнеэдэй тэжээлдэ оруулха гэжэ дурадхаһан байгаа.

Хойто Тянь-Шаниин боори ба Джунгарска Алатау гэжэ тэндэхи нютагуудта ургадаг ногоондо, жэшээнь, йод тон бага байдаг гэжэ эрдэмтэд тодоруулһан байна. Энээнһээнь олон үнеэдэй булшархай томо боложо, һүн багаар гарадаг байгаа. Тиин тэдэ үнеэдэй «эм дом хүртэдэг» болоһонһоо хойшо һүнэйнь гараса 20—25 процентээр дээшэлээ.

Эрдэмтэд республикын урда областьнуудай бүхы ажахынуудтахи үбһэ ногооной шэнжэ шанар хараада абажа, тус тустань таараха заабаринуудые үгэһэн байна.

С. БАЙТАНАЕВ,
ТАСС-ай корр.

Алма-Ата.

НАРАНАЙ ТУЯАГААР

ТУРКМЕНИСТАНАЙ Наукануудай академиин «Наран» гэжэ научно-үйлэдбэриин нэгэдэлэй мэргэжэлтэдэй бүтээһэн түхеэрэлгэ урдын түхеэрэлгэнүүдтэл халуун уһа бэшэ, харин 240 градус халуун уурал бии болгоно. Энээнэй ашаар наран байрын гэрнүүдэй котельнэһээ гадна заводой цехүүдтэ хэрэглэгдэдэг болохонь гээшэ.

Шэнэ түхеэрэлгэ эгээлэй юрын хэлбэритэй. Энэ шэл оройтой хайрсаг, тэрээн соонь трубканууд зэргэлүүлээд табигданхай. Тус бүхэндэнь хоёр талаһаань зурагар гэрэлнүүд тодхогдонхой. Тэдэ наранай элшэ барижа абана. Нэгэшье элшэ газаашаа табигдадаггүй, зосоогуурнь уһанай урдажа байһан трубкада тэдэ булта тудана. Халуун уурал гаргадаг энэ аппарат ороной хойто районуудташье хүдэлжэ болохо.

«Наран» гэжэ нэгэдэлтэй договор хэжэ, Киевэй мэргэжэлтэд уурал гаргадаг түхеэрэлгэнүүдые өөрынгөө үйлэдбэриин баазада бүтээгээ. Эдэнь Туркменистанда, мүн Украинада хэрэглэгдэхэ.

Ф. ТРИШИН,
ТАСС-ай корр.

Ашхабад.

...Н ТҮХЭЛЭЙ РОБОДУУД БА ...САД МАШИНАНУУД

2

...ОСПЛАН болон ВЦСПС ...адыда гараар хэгдэдэг ...бридхэлдэ абаха гэжэ ...уулагдаһан мэдээнэй үн... хэгдэдэг ажал оньһожо... ...ксно программа хараа... ...эрэнние 2000 жэл хүрэ... ...лүүлхээр хараалбал, таа... ...мэргэжэлтэд тоолоно.

...хүндэ хүшэр хүдэлмэ... ...омадаар хангаха, оньһо... ...шэнэ асуудал бэшэ. Гү... ...ехэ мүнгэ зөөри гарга... ...эсэстэ ашаа тээхэ, ...үргэхэ, мүн складтахи ...дые бүтээхэ техническэ ...ли бодо олошорно. Мү... ...ондо промышленна робо... ...түсэблэгдэн бүтээгдэнэ. ...ехнологи нэбтэрүүлгэ гарай ...ада ехэ туһа болоно.

...үйлэдбэридэ ба транс... ...ортын ажал оньһожоруул... ...хурса, шухала асуудал... ...байһаар. Манай орондо 13 ...хүн гарай ажал хэнэ. ...туршада тэдэнэй бүтээһэн ...миллиард түхэригтэ боло... ...асуудал социальна ехэ удха ...үргөөд лэ хаялжа ...ажал лэ хэжэ шадабал ...хаха хүнүүд мүнөө үгы ...аа сэдьхэл ханаадаг, мэр... ...ар ажал хэдэг байха гэжэ ...эһэнэ.

...һабарнин үйлэдбэринүүдые ...оруулһан, автомат олоор ...редприятинууд промышлен... ...бэшэ юм. Хэрбээ машина ...хэлэбэл, эдэ ВАЗ ба ЗИЛ, ...ХТЗ, мүн Фрунзиин нэрэм... ...нэгэдэл. Петродворецтэхи ...эдэн олон бусад пред... ...болоно. Днепропетровскын ...одой ажал үндэрөөр сэг... ...ехэтэй хүдэлмэринүүд ...оруулагдажа, комбайн бү... ...бүтээсэнь жэл бүри 8— ...р дээшэлнэ. Бусад адли ...итай жэшэбэл, тус завод ...ай түхэриг бүхэндэ хоёр ...укци гаргана.

...оотоор бүтээлгын нэгэдэлдэ ...болон мэргэжэлтэдһээ бү... ...комплексно творческо бри... ...хүндэ ажал усадхана. ...конструктор В. Султановай ...бригадань 400 гаран ...хүшэр ажалһаа сүлөөлөө.

Захиргаанай, мүн шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй хамтын хүсэлэл оролдолгоор 83 склад оньһожоруулагдажа, тэндэхи ажалай бүтээсэ гурба дахин дээшэлээ. Тус нэгэдэлдэ 25 мянга гаран нэрэтэй деталь, зэр зэмсэг болон оньһо түхеэрэлгын хадагалагдажа байдаг склад бии. Энэ ехэ ажахые нэгэл оператор хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй хүтэлбэриин пультһаа команда үгэхэдэнь, автомат манипуляторнууд хүндэ ажал хэнэ.

Гарай ажал оньһожоруулха талаар ехэ юумэнэй хэгдэжэ байһан тухай эдэ болон бусад баримтанууд гэршэлнэ. Гэбэшье шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөө олон байһаар. Арадай ажахын аша туһада ажалые комплексноор оньһожоруулха зорилго табигдана. Харин мүнөө конвейер дээрэ ажалладаг нэгэ машинистын хажууда хамһабариин хүдэлмэри гараар хэдэг гурбан хүн байна. Тиимэ болохолоороо, ажалай оньһожоруулгын хэмжээнэй улам дээшэлжэ байбашье, юумэ буулгаха, тээхэ мэтын ажал гараараа хэдэг хүнүүдэй тоо хороногүй. Ушар тиимэһээ Минтяжмаш, Минэлектротехпром, Минавтопром, Минстройдормашай хэдэн олон институт ба конструкторска бюронууд энэ хүдэлмэридэ хабаадуулагданхай. Шэнэ түхэлэй хэдэн конвейер, юумэ үргэхэ кран, автопогрузчик, зохёон хараалагданхай. Дүшэн министерство болон зургаанай 400 завод тэдэниие бүтээжэ эхилэнхэй.

Промышленность хүтэлбэрилэгшэд рободуудые хэрэглэлгэдэ ехэ найдана. Автомат манипуляторнуудые, рободуудаар хангагдаһан технологическа комплекс ба участогуудые хэрэглэһэнэй ашаар хүнүүд аюултай, хэсүү бэрхэ байдалда хэдэг, мүн нэгэ янзын хүшэр хүндэ ажалнуудһаа сүлөөлэгдэнэ. Манай орондо зуу шахуу түхэлэй рободууд бүтээгдэнэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ тиимэ түхэлэй 40 мянган рободууд бүтээгдэхэ. Энэнь түсэбтэ хараалагдаһанһаа олон юм. Рободуудай туһаламжаар оньһожоруулмал аргаар эдлэлнүүдые болбосоруулха, хабсаргаха, будаха, байдал түргэ түргэнөөр хубилгаха комплексно-автоматизированнэ гурбан зуу гаран участок заводуудта байгуулагдана. Хэдэн предприятида комплексно-автоматизированнэ цехүүд болон үйлэдбэринүүд байгуулагдана.

Оньһожоруулга болон автоматизациин хэрэгсэлнүүдые нэбтэрүүлхэ гээшэ мүнөө үеын эрилтэ мүн.

В. БЕЛЯЕВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

ЭЛШЭ ХЭРЭГЛЭНЭ

Белоруссиин болон Армениин эрдэмтэд наранай дулаан элшэ суглуулдаг коллекторнүүдые бүтээбэ. Тэдэ гэрэй оройдо тодхогдожо, урда нютагуудай хүн зоной гэр дулаасуулха, һуудал байдалдаа хэрэглэхэ халуун уһаар хангаха юм.

Урданьшье тиимэ түхеэрэлгэнүүд бии байгаа. Теэд тэдэ гансал сэлмэг үедэ хүдэлдэг байгаа. Харин хоёр республикын эрдэмтэдэй зохёоһон коллекторнүүд иимэ дутагдалгүй юм. Тэдэ тэнгэриин үүлэтэй байхадашье, уһа 70—90 градус хүрэтэр дулаасуулдаг. Энэ түхеэрэлгэдэ уһа хайр хоёртой ехэ амһартанууд бии тула хэдэн сүүдхын туршада дулаа баридаг. Мүн юумэ хатааха зорилгоор агаар дулаасуулхада, тэдэ коллекторнүүдые хэрэглэжэ болохо юм.

Д. ПАТЫКО,
ТАСС-ай корр.

Минск.

СВЕТОФОР—СААДТА

УССР-эй АН-ай эрдэмтэдэй ухаалһанай ашаар харгын светофорой элдэб үнгэнүүд саадуудта хорото шумуулнуудай бии гү, али үгы тухайнь мэдээсэдэг болобо.

Калифорниин щитовко гэжэ шумуулай бии болоходо, тэдээндэ тусхай хоро сасадаг. Тиин тэдэ эсэслэн һалаа гээшэ гү гэжэ хүсэд мэдэхын тулада һара шахуу хүлеэхэ хэрэгтэй. Теэд шумуулнууд үлэһэн байгаа һаа, энэ туршада дахяад үдэхэ болоно бшуу. Тиимэһээ Киевэй эрдэмтэд Херсоной мэргэжэлтэдтэй хамтаржа, тусхай арга һанаашалаад, шумуулнуудай үлэһэн гү, али үгыень мэдэхэ шалгалтын болзорые хоёр—гурбан час хүрэтэр хороогоо.

— Энэ шэнэ арга ямар юумэндэ үндэһэлнэб гэхэдэ, тусхай химическэ реактивһаа тус шумуулай үнгэ хубилдаг байба,— гэжэ институдай таһагые даагша В. Колыбин хөөрэнэ.— Амидынуудынь шад улаан, харин хорлогдоһонуудынь лимон шэнги шара үнгэтэй болодог байна. Энээниие минин нюдөөр хаража болохо.

Институдта бии болгогдоһон энэ препарат хүнүүдтэ болон оршон тойронхи байгаалида ямаршье хоро хүргэдэггүй. Тэрэ Украинын урда областьнуудта ба бусад республикануудта амжалтатайгаар туршагдаа. Улаан үнгэтэй болоһон модонуудта химическэ препарат дахяад сасагдана. Энээнэй ашаар ургамалнууд элүүр болодог, мүн хүдэлмэриин хүсэн ба саг алмагдадаг.

Бүри мүнөө жэлдэ саадай үнгэтэ хиналта ороной ажахынуудта үргэнөөр хэрэглэгдэхэнь.

Е. АЛИХАНЯН,
ТАСС-ай корр.

Киев.

...ИСТАЛЛААР ...ЭҺЭН ТЕЛЕЭКРАН

...корреспондент ...й универси... ...бодосой физи... ...раторидо зу... ...һаа багахан ...изор хараа. ...ада хэрэглэг... ...ой бүлхэгэр ...эрдэмтэд тон ...хэрэглэ... ...бтэ харагдадаг энэ хабтагархан пластинка электронуудай элшэ хүсые гэрэл болгон хубилгадаг тусхай холисотой юм. Энэ жэжэхэн экран 625 нэгэ маягай мүр багтаадаг, тиигээд яһала тодоор харуулна.

С. ШПУНГИН,
ТАСС-ай корр.

Ригэ.

ЛАТВИИН ССР. Ригын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «ВЭФ» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ рободууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Хэбэй цехтэ тодхогдоһон рободууд табин хүдэлмэришэдэй хэхэ ажалые дүүргэнэ. Промышленна манипуляторнуудые байгуулха талаар хүдэлмэри предприятида табадахи жэлэ ябуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ промышленна робот телефоной аппарадуудай детальнуудые хэбтэ сохидог юм.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАРШААЕ НИИДЭХЫНЬ ЯАЖА БОЛЮУЛХАБ?

Дэлхэй дээрэ нэгэ миллион хахад гаран янзын элдэб шумуул бии юм. Тэдээн сооһоо таршаа гээшэ угаа ехэ хоро хүргэдэг амитадай нэгэниинь. Жэшээнь, 1962 ондо хомхой хобдог таршаанууд үргэниинь 160 километр газарта Туркмениин дайда руу нэбтэрэн орожо, урдань дайралдаһан хамаг бүгэдые үрэбхин, сүүдхын 30 километрээр урагшаа ябаһан байгаа. Тэдэнэй һүүлээр нэгэшье һогообори ногоон, нэгэшье набшаһан үлөөгүй һэн. Үнгэрхэдөө залуухан модоной холтоһо мэрэжэ, мүлжэжэ ороһон юм. Ушар тиимэһээ шэнжэлэлгын бүхэли институдууд таршаатай тэмсэхэ асуудал шэнжэлдэг.

СССР-эй Наукануудай академиин Эволюционно физиологи ба биохимиин институдта хори шахуу жэлэй туршада таршаагай яажа ниидэдэгынь шэнжэлэгдээ.

— Таршаа гээшэ һалхи һүрин ниидэдэг. Тиимэһээ ниидэхэ тухай нервһээ балсанда үгтэдэг дохёое эрдэмтэд олоод, тэрэ дохёо үгэдэг нейтронно механизмые сараха химическэ арга олоо. Тиигэжэ таршаанууд ниидэжэ шадахаяа болидог. Мүнөө дээрээ лабораторидол иимэ туршалга хэгдэжэ байна. Гэбэшье ургаса хорлодог эдэ шумуулнуудые һаяар һүрэг һүрэгөөрнь «дали мухар» болгожо шадаха бэзэбди, — гэжэ институдай директор, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Свидерский хөөрэнэ.

ТАСС-ай корр.

Ленинград.

...ҮН ЯАГААД ҮНДЭР НАҺА НАҺАЛНАБ?

...союзна совет республикануудай нэгэн бо... ...гурба гаран миллион хүн ажаһуу... ...дунда 90 жэлэйнгээ богоһо алхагшадынь— ...гаран хүн болоно. Харин 625 хүн зуу гү, ...шье наһатай болонхой. Закавказиин ну... ...болохо Грузи Азербайджан хоёртой хам... ...Армени ута наһатанайнгаа тоогоор гансал ...бэшэ, харин бүхы дэлхэй дээрэ түрүү һуу... ...юм.

...НАҺАНАЙ шал... ...эжэлтэд тайл... ...анһаа хой... ...Одоол мүнөө ...дэмээр бо... ...һананам,— ...ССР-эй Элүү... ...министерст... ...гериатр Юрий ...(гериатри ...хүнэй үбшэ... ...эн аргалха эрдэм ухаан юм). — Ута наһатай болохо ябадалда ямар нэгэн ганса зүйл нүлөөлдэг бэшэ, харин хэдэн олон шалтагаан эндэ бии байна. Нэгэ үедэ, жэшээнь, хадын сэбэр агаар лэ хүниие ута наһатай болгодог гэжэ тоологдодог һэн. Теэд түрэл Арменидэ олон ута наһатан хадада бэшэ, харин доро газарта, тусхайлбал, Араради нугада ажаһууна бшуу. Энэнь далайн нюруунһаа оройдоол 900 метрээр үндэр юм. Хүдөөгэй зон лэ үндэр наһа наһалдаг гэдэг байгаа. Теэд тэндэмнай городто һуудаг олон хүн үндэр наһатай болоһон байба. Жэшээнь, Ереванай нэгэ микрорайондонь наһаяа гүйсэһэн 40 мянган хүнэй 354-ниинь 90-һээ 100 хүрэтэр наһатай, харин 69 хүн зуу ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуул байба.

Тиигэбэ ябашье городто орходоо хүдөөдэмнай наһатай зониинь хэзээшье олон байнал даа, — гэжэ тэрэ нэмэн хэлэнэ.

— Бүһэтэй зон гү, али эхэнэрнүүдэй алиниинь зуу наһа олоороо дабана гээшэб?

— Яаха аргагүй эхэнэрнүүд. Юрэ эдэмнай эрэшүүлдэ орходоо ута наһатай зон ха юм. Манай ороннне бүхы дээрэнь абажа харабал, эхэнэрнүүд нүгөөдүүлһээ 10—11 жэл үлүү наһа наһална. Зүгөөр Арменидэ энэ илгаа оройдоол дүрбэ—табан жэл болодог.

— Яахадаа тиигэнэб? Эрэшүүлэй ута наһатай болодог дээрэһээ гү?

— Тиимэл ха даа. Зай, энэ ехэ шухала бэшэ. Ута наһа наһалалгын шалтагаануудые элирүүлжэ үзэе. Хаба шадал соогоо эдэбхитэй ажал хэдэггүй ута наһатан байдаггүй гэжэ манай шэнжэлэлгэ харуулна. Тиимэһээ наһа наһалхые хүсэһэн залхуушуул минии байхала болихо ёһотой.

— Теэд эдеэ хоол ямар үүргэтэйб?

— Энэмнай баһал шухала юумэн гээшэл. Энэ гол зүйл гэжэ нэгэ үедэ һанадаг байгаа. Теэд тиимэшье бэшэ ха. Жэшээнь, хониной мяхан атеросклерозтой болгодог гэдэг байгаа. Теэд манай зарим ута наһатайшуул бүхы наһаараа хониной мяхаар хэһэн хоол эдидэг байха юм. Харин нүгөөдүүлынь гашуун сагаан эдеэ шэлэдэг байна. Гэбэшье эдэнэй алинииньшье витаминтай хоол —овощ, жэмэс, шэнэ ногоон эдеэ ехээр хэрэглэдэг юм. Архи дарһан тушаа хэлэбэл, үндэр наһатайшуул ехэнхидээ архи хэм соонь уудаг, тиихэдээ имагтал жэмэсэй архи баридаг байха.

— Ута наһанай шалтагаанууд эдэл гү?

—Бэшэ даа. Жэшээнь, тэдэнэрнай ажабайдалаар ехэтэ һонирходог, дүтынгөө хүнүүдэй баяр, гашуудалыень хубаалдаха гэжэ оролдодог.

— Теэд ехээр хүхихэ баярлаха, уйдаха, гашуудаха гээшэ хүнэй наһанда муу нүлөө үзүүлнэ гэдэг ха юм?

— Минии лэ олон жэлдэ һууха бэшэ; харин хүнэй нэрэдэ хүрэмөөр ажаһуухын тулада тэдэ бүгэдэ бүри хэрэгтэйшье юумэн гээшэ гэжэ би тоолоноб.

— Ута наһа наһалалга хүнэй угһаа хэр дулдыдадаг гээшэб, тэрээн тухай хэлээгүй байналта?

— Энээн тухай абаһаар хэлэхэдэ, хүнүүд тэрэл ехэ удха шанартай юумэн гэжэ ойлгожо, хэрбээ үгтамнай ута наһатан бии һаань, бидэшье наһа наһалха ёһотойбди, харин үбгэ эсэгэнэрнай богонихон наһатай байһан һаань, ута наһатай болохо гэжэ оролдоһоной үлүү гээд зариман һанажа болохо. Тиимэһээ би энээн тухай һүүл даруулан хэлэхэ гээ һэм. Үнэхөөрөөшье, хүнэй уг гээшэ нилээд ехэ удха шанартай зүйл байна. Үндэр наһатаниие шэнжэлхэдэмнай, тэдэнэй олониинь заабол зуу бэшэшье һаа, нилээд ута наһа наһалһан зон байшоо.

— Ута наһатан үбдэдэг гээшэ гү? Энээн тухай хэлэжэ үгыт.

— Юрын зондол адли тэдэшье үбшэлдэг. Оройдоо үбдөөгүй хүнүүд тэдэнэй хоёрхон процент шахууһь болоно. Гэбэшье үндэр наһатайшуулай илгаань гэхэдэ, тэдэ үсөөн үбдэдэг, тиигээд бусадта орходоо ехэ ядардаггүй. Яахадаа тиимэ байнаб гэжэ тодоруулха гээшэ гериатриин зорилгонуудай нэгэн юм. Тиимэһээ республикын бүхы наһатайшуулай хойноһоо медицинскэ ажаглалта наринаар хэгдэнэ. Тиимэһээ ута наһанай нюусые улам һайнаар мэдэдэг болохо бэзэбди...

— Үндэр наһатан ямар ушарһаа иимэ удаан ажаһууһанаа өөһэдөө яажа тайлбарилна хаб? — гэжэ гаража ошохо дээрээ Юрий Дадевонянһаа асуубаб.

— Нэгэниинь намда иигэжэ хэлээ һэн: «Би бүхы наһандаа дуратай соогоол ажалладаг байгааб, тиигээд олон дахин гэрлэһэн хүм». Тиигээд саг зуура абялгүй һуугаад, тэрэ мэхэтэйхэнээр иигэжэ нэмээ һэн: «Нэгэшье һамганайнни минии наһанда хүрөөгүйдэнь би зэмэтэй бэшэ бшууб».

— Тиихэдээ шог зугаатай байха гээшэ наһа наһалха баһа нэгэ зүйл болоно гээшэ гү? — гэжэ би эгээ эсэстэ асуубаб.

Ахамад гериатрай алг аацаарнь тухайлхада, энээниие арсаха баримта тэрээндэ үгы ха...

Юрий КАЦНЕЛЬСОН.
(АПН).

Орон дотороо индустриализаци, коллективизаци, соёлой революци хэлсэһэн, Эсэгэ оронoo хамгаалхын Агуухэ дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдтэ харата дайсадтай эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн хүнүүд Буряад ороноймнай үсөөн бэшэ. Тэдэнэй нэгэн Владимир Михайлович Биртанов болоно.

Гуша гаран жэлэй саада тээ би тэрэнтэй түрүүшынхиеэ уулзаһан байнаб. Тиихэдэ Владимир Михайлович ажалшадай депутадуудай

баригда эхээр хэгдэжэ захалаа. Тэрэшэлэн Захааминай районой олохи ажахынууд тарянай талмай ургэдхэжэ, тэжээлэй ургамалнуудые тарижа, ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэлгэ горитойгоор ехэ болгон, малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ захалаа.

Бага ажахы томоохоно, хүдөөгэй хүн зоной һуудал байдалые һайжаруулха талаар ехэ юумэн хэгдэжэ эхилһэн. Тосхон һууринуудта шэнэ клуб, һургуулиин

гаа юм даа,—гэжэ Владимир Михайлович хөөрэнэ.—Фашистнар тиихэдэ энэ хотые хүреэлэнхэй, үдэр һүнигүй үхэр буугаар буудажа, бомбодожо байгаа. Ладогын нуур дээгүүр хэдэ дахин бомбодуулжаар хүрэхэ газартаа хүрөө бэлэйбди.

Хотын тоогүй олон гэрнүүд, үйлсэнүүд, томо складууд, наймаанай порт, гостиницын байшан гэхэ мэтэ һандарһан, дүрэжэ шатажа байгаа. Энэ үедэ хотын тараан утаа уняар соо манан харагдаа бэлэй. 1942 оной үбэл Ленинград илангаяа ехэ хүндэ байдалда ороо. Түлээ заһан, нүүрһэн дутаһанһаа, эдеэ хоолой зүйлнүүд тон хомор болоһон, электрын гал подсогогүй байһан юм. Хүнүүдтэ үдэртэ нэгэ үмхэ хоол хилээмэн хүртэдэг, үлэн хооһон хүнүүд үзэгдөөгүй ехэ зоболондо нэрвэгдэжэ байһан.

УТА ЗАМ УРАГШАТАЙ

Манай үеын хүн

Захааминай районой Совэдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр хүдэлжэ байгаа. Партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ, ажабайдал, ажал хэрэг һайн мэдэхэ, аалин даруу зантай, ямаршье хүнтэй үгэеэ ойлголсон хөөрэлдэжэ шадаха тула районой ажалшадай дунда ойрын сагта хүндэтэй, ороо болоо һэн. Тиимэ һээл жэлһээ үлүүхэн дурсагдаһан тушаалда хүдэлөөд байтараа, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа бэлэй.

Табяад оноор ороноймнай хүдөө ажахын ямар байдалда байһан хүнүүдтэ һайса мэдээтэй. Захааминай районой тиихэдэ хорёод багахан колхоз байгаа. Ажахынууд, хүсэ шадал, оньһон техникэ багатай ажаллажа байһан юм. Тариан, тэжээлэй ургамалнууд тон багаар таригдадаг, ургасань даншье бага байһан. Гектар бүриһөө 5—6 центнер абтадаг. Ажахынуудай ехэнхи малынь нютагай үүлтэрэй, зариманиинь һаалигууд һэн. Тэдэнь аяар 3—4 жэл соо тэжээгдэхэдээ, арай гэжэ 220—250 килограмм шэгнүүртэй болодог һэн.

Республикымнай заха холын нютагуудай нэгэн тула тус район соёл культурын талаар ехэ гээгдэнги байдалда байһан. Соёлой, гэгээрэлэй, медицинын, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүүшан, баганууд модон гэрнүүдтэ байдаг һэн. Хүнүүд, илангаяа малшад байрын тон муу гэрнүүдтэ бэлэй.

Эгээл эдэ жэлнүүдтэ манай Коммунис парти, Совет правительство хүдөө ажахы хүгжөөхэ, тэндэхи хүн зоной ажабайдал һайжаруулха талаар шухала хэмжээнүүдые абажа эхилээ. Колхоз, совхозуудта шэнэ техникэ, һайн үүлтэрэй мал олоор үгтэжэ,

байшан, конторо, магазинууд олоор баригдаа. Илангаяа байрын томо, һаруул гэрнүүд олоор баригдаа бэлэй. Тиин колхозуудай түб тосхонуудай түхэл шэнэ байдал ондоо болоно захалһан.

Эдэ хубилалтануудта КПСС-эй райкомой, районой Совэдэй гүйсэдкомой коммунист Владимир Михайлович Биртановай хүтэлбэри доро оролдоһон хубита бага бэшэ. Тиихэдэ тэрэ дүшөөд наһатай һэн. Үшөөл залуушаг ябаһан манда ёһотойл багшанай байһан. Гэбэшье багшынгаа байһан намтар һайса мэдэхэ хэрэгтэй. Одоол мүнөө тэрэнтэй уулзажа, үни удаан хөөрэлдэхэдэ, гаталһан ута харгынь, хэһэн хүндэтэ хэрэгынь һайса ойлгогдоно.

Владимир Михайлович бүри залуу наһанһаа ажал хэжэ эхилһэн. Хори хүрөөгүй ябаад, залуушуулай һургуулиин директорээр, ВЛКСМ-эй райкомой секретаряар хүдэлһэн. Хэдэн жэлэй туршада паровозно комбинадай партна кабинедые даагшын, парткомой секретарын орлогшын тушаалнуудта хүдэлһэн. 1937 ондо хорин табатай залуу хүбүүн Буряадай АССР-эй Центральна Гүйсэдхэхэ Комитедэй (БурЦИК-эй) секретаряар һунгагдаа бэлэй.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуухэ дайнай урда жэлнүүдтэ Владимир Михайлович Москва хотодо промакадемидэ һураа. Дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ политрук зиндаатай байһан тула дайшалхы-политическэ академиин үһан-сэрэгэй факультедтэ һурахаар эльгээгдэжэ һэн. 1942 оной июль һарада тэрэнээ дүүргэһэн һүүлээр үһан сэрэгэй наркомадай политическэ управлениин захиралтаар Балтийска флодой политуправленидэ алба хэхээр Ленинград эльгээгдэһэн юм.

— Тэрэ сагта Ленинград хүрэхэ гээшэ тон хэсүү бай-

Хэды хүндэ байдалда ороод байбашье, хотын хүнүүд харата дайсадтай эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ үдэр һүнигүй ажаллажа, эбдэрһэн, һандарһан юумэнүүдые заһажа байгаа. Хүнүүд бэе бэедээ али болохоор туһалдаг һэн. Хүрээлэгдээд байһан хотодо 3 театр, 20 кинотеатр, хэдэн олон предприяти ходо хүдэлжэ, 3 газетэ гаража, радио-дамжуулга хэгдэжэ байһан юм.

Дайнай хүндэ хүшэр жэлнүүдтэ Владимир Михайлович Кронштадта политуправленидэ хүдэлөө. Тиихэдэ хэдэн олон байлдаанда оролсоһон. Зориг сэхэтэй, шадамар бэрхэ комиссар байһанайнгаа түлөө 1943 оной июль һарада Владимир Михайлович Челябинска областиин Чебаркуль хотодо Арадай Оборонын Комиссариадай дэргэдэ партнурсада эльгээгдээ һэн. Тэрэнэй дүүргэһэн һүүлээр гурбадахи Украинска фронтын армиин десантна 10-дахи дивизиин 5-дахи полкдо алба хэжэ, хэдэн тосхон, городуудые сүлөөлөө. «Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай» орденоор болон хэдэн медальнуудаар шагнагдаһан.

Илалтын үдэрые Владимир Михайлович Болгарида угтаа. 1947 ондо Совет Армиин зэргэһээ табигдажа, түрэл нютагтаа бусажа ерэһэн. Тиигээд харюусалгатай хэдэн тушаалда, тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй эдээ хоолой министрэй орлогшоор, Захааминай районой ажалшадай депутадуудай Совэдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр, КПСС-эй Захааминай райкомой нэгэдэхи секретаряар, МТС-эй болон заводой директорээр, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдта проректорээр хүдэлөө. В. М. Биртанов 1932 онһоо КПСС-эй гэшүүн мүнөө республиканска тусхайта пенсионер юм.

Ц. СУБАНОВ.

ЮРЫН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ХҮН

ҮНДЭҺЭ ТАБИГШАДАЙ НЭ...

Эрдэни Батуевич Доржиевые танихагүй хүн бүхы Яруунын район соошье бэшэ һаа, юрэдөөл. Эгэтэ нютагтамнай үгы шахуу ёһотой. Илангаяа нютагаймнай ахамад зон Эрдэни Батуевичые һайн танидаг, ажабайдалайнь намтарые залуушуулда домог жэшээ болгон дамжуулдаг байха. Үнэхөөрөөшье, Буряадай түрүүшын трактористнуудай нэгэн болохо Эрдэни Доржиевай ажалай, ажабайдалай намтар тон һонирхомоор юм.

Үхибүүн ябахаһаа хойшо Эрдэни ямаршье хүдэлмэриһөө тунхаридаггүй, хамбы шэрэлсэхэһээ эхилээд, али бүхы ажалые бүлтыень хэжэ үзэһэн, шадамар бэрхэ, һубэлгэн хурса хүбүүн бэлэй. Тиимэһээ тэрэ оройдоол хоритойхон ябаашье һаа, аха нүхэдэйнгөө этигэл найдабариие харюулжа шададаг һэн тула, Эгэтын МТС-эй нээгдэхэдэ, тэндэхи трактористын курсда һурахаар эльгээгдээ һэн. Эрмэлзэл түгэс ябаһан дээрэ-

һээ залуу хүбүүн тракториста тын мэргэжэлые абьяастайгаар шудалжа, уданшьегүй даажа абаһан «Фордзон» түхэлэй моортэ трактораараа Яруунын совхозой тарянай газарые элдүүрилжэ захалһан юм.

Тэрэ үедэ Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро совет арад зон хоёрдохи табан жэлэйнгээ түсэбүүдые сум дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлжэ байгаа. Партиин XVIII съездые эрхим түйлалтануудаар угтахын тула механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Эрдэни Доржиевшье хам оролсожо, һүни үдэргүй газараа хахалаа һэн.

Ажалай халуун охёор дүүрэһэн амгалан һайхан байдалые сагай эрьюулгын зуд —дайн таһа дүүрэжэ, бүгэдэ совет арад Эсэгэ оронoo хамгаалгын түүхэтэ тэмсэлдэ бодоо һэн. Эрдэни Доржиевшье мүн лэ нүхэдтээ хамта фронтдо мордохоёо түхеэрээ. Нэн түрүүн намайел сэрэгэй албанда татаха ёһотой, юуб гэхэдэ, тракторист мэргэ-

жэлтэй һэн хойноо танк жолоодожо шадаха байнаб гэжэ тэрэ ехэтэ сэдьхэһэн байна бшуу. Гэбэшье дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ нютагтань үнгэрһэн митинг дээрэ фронтдо мордогшодой нэрэнүүдэй соносхогдоходо, өөрынгөө нэрэ обогые дуулаагүй Эрдэни Батуевич тон ехээр урмаа хухаржа, районой сэрэгэй комиссариадта тэрэниие фронтдо эльгээхэ тушаа хэдэн мэдүүлгэ бариба. Теэд аймагай хүтэлбэрилэгшэд Эрдэни Батуевичта сэрэгэй арын хүдэлмэридэ хэнһээшье хэрэгтэй хүн байһыень ойлгуулжа, тылдэхи эршэтэй ажалаараа илалтые шэрээлсэхыень захяа бэлэй.

Тиин Эрдэни Доржиев түрэл нютагтаа үлэжэ, эсэхэ сусаха гээшые мартан, үнөөхил трактораа хүнхинүүлээ һэн. Уданшьегүй сэрэгшэднай Киев хотые сүлөөлжэ, бузар дайсанаа оронойнгоо хилэ руу оро һэегүй намнаба гэһэн баяртай мэдээсэл хаа хаанагүй дуулдаба. Энэ хадаа 1943 оной намар һэн. Тэрэл үедэ Эрдэни Доржиев кандидадаар партида абтаа. Ажалдаа ехэ үрэ дүнгүүдые харуулһан Эрдэни Доржиевай дүрэ зурагынь газетэнүүдтэ толилогдожо, Хүндэлэлэй самбарта гараа һэн. Дайнай хүшэр жэлнүүдтэ ёһотой стахановец мэтээр хүдэлһэн Эрдэни Батуевич аймагайнгаа түрүүшын делегат боложо, Эхэ оронойнгоо ниислэл—Москвадахи ВДНХ-гай суута выставкые хараха хүндэтэ эрхэдэ хүртөө бэлэй.

Илалта... Хэмгүй ехэ баяр баясхалан хүнүүдэй сээжэ соо багтажа ядан дэлгэржэ байгаа һэн. Илалтын гэрэлтэ үдэрые ажалша хүдэр гарнуудаараа шэрээлсэһэн Эрдэни Батуевич омогорхохол ёһоороо омогорхоо. Дайн дүүрэжэ, амгалан тэнюун байдалай тогтоошье һаань, Эрдэни Доржиев үнөөхил тарянайнгаа поли дээрэ үндэр ургасын түлөө тэмсэһээр һэн. Эдэ жэлнүүдтэ суута тракторист хэды олон шэнэ оньһон техникэ шудалаа, хэды гектар газар элдүүрилээ, үндэр баян ургаса хуряагаа гээшэб!

АМАРАЛТЫН ЛАГЕРЬТА

Борьёогой найман жэлэй һургуулиин зургаадахи, долоодохи классуудай һурагшад мүнөө жэлэй хурьгадые шахан таргалуулха талаар түрэл колхоздоо ехэхэн туһаламжа үзүүлжэ байнхай. Тэдэнэр Талын Булаг гэжэ газарта эмхидхэгдэһэн ажалай ба амаралтын лагерьта байрлажа, 2000 хурьгадые эрхим һайнаар харууһална. Үхибүүдые дуршэл ехэтэй хонишон-механизатор, коммунист Фёдор Доржиевич Цыремпилов, һургуулиин директорэй орлогшо Борис Бальчинович Базаров гэгшэд толгойлжо, ажалыень гуримтайгаар эмхидхэнэ. Тус гуримай ёһоор

үхибүүд үдэртөө ажаллана. Һонирхолтой наадануудыешье үнгэргэнэ, ном һудараашье үзэжэ үрдинэ.

Лагерииихид ажалдаа эрхим дүнгүүдые түйлажа, хурьгадайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ 140—150 граммаар нэмээнэ. Үхибүүдэй тушаан абахада, 20 килограмм тухай шэгнүүртэй байһан, хурьгад мүнөө 30 килограммһаа үлүү шэгнүүртэй болонхой.

Хахад һарын халаан бүхэндэ 10 хүүгэд тус лагерьта амаржа, хурьгадаа 4 бүлэг болгожо хубаарилан харууһална. Тиимэһээ үхибүүд хоорондоо эршэтэй мүрысөө эмхидхэжэ, тон оролдосотойгоор хүдэлжэ байнхай. Хүүгэдэй ажаллахадань, амархадань хэрэгтэй болохоор хамаг хэрэгсэлнүүд лагерьта түгэс бии. Тогоошон Д. Балсанова хүүгэдые амтатай эдеэгээр хангана.

Ц. САГАЛЕЕВ,
РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник.

УҺАНАЙ АЮУЛТАЙ ТЭМСЭҺЭЭР...

Республикымнай хойто районуудай нэгэн Баунтын ажалшад байгаалиин элдэб үзэгдэлнүүдтэ деданхай дээрэһээ хура бороогойшье ехээр ороходо, балай гайхадаггүй юм. Зүгөөр мүнөө жэлэй июль болон августын түрүүшын үдэрнүүдтэ ороһон бороо хура тэндэхи хүнүүдые, илангаяа үбгэд хүгшэдые гайхуулаа гээшэ. Юуб гэхэдэ, гурбан үдэрэй туршада ороһон шииг нойтоной хэмжээн һарын нормодо хүрөө. Иимэ ушарай хэзээ нэгэтэ тохёолдоһые районой үндэр наһатаншье һанадаггүй.

Августын хоёрой һүни район дотор үерэй уһан үзэгдөө. Тиигэжэ Ехэ ба Бага Амалат голнууд эрьеһээ халяа, район доторхи эгээл ехэ мүрэн Витим, Багдаринка болон бусад ехэ, багашье горхонууд һабаһаа халяа. Нэгэхэн сүүдхын туршада хэды ехэ дайда уһаар хушагдашоо гээшэб.

Иимэ хүндэ ушарай тохёолдоод байхада, КПСС-эй Баунтын райком болон арадай депутадуудай районно Совэдэй гүйсэдком уһанай аюултай тэмсэхэ талаар түргэн туһаламжын штаб эмхидхэн байгуулаа. Энэ штабай бүридэлдэ Ципиканай приискын директор В. А. Трухин, Ципиканай ГРП-гэй начальник К. Б. Шарастепанов болон ажахын бусад хүтэлбэрилэгшэд оролсоо. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Д. Раднаев штабые ударидаһан байна.

Уһанай аюултай тэмсэлгын үедэ хүнүүдэй гаргаһан баатаршалга, эрэлхэг зориг тухай олон тоото жэшээнүүдые дурдахаар юм ааб даа. Эндэ хабаадаһан хүн бүхэн өөрынгөө хүсэ шадалые гарган, зоримгой бэрхээр ажаллаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Маловска дизельнэ электростанци руу уһан орожо, эндэ бэрхэшээлтэ байдалай тохёолдоһон ушарһаа район соо 2—3 үдэрэй туршада электрын элшэ хүсэн таһалдаһан байна. Гэбэшье хүн зон үдэр, һүнигүй ажаллан, хамтынгаа баялиг хамгаалхын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа оролдоо. Тиигэжэ богони болзор соо дизельнүүд заһабарилагдажа, электроэнергишье үгтэһэн байна.

—Эндэ хэн нэгэниие илгахань хүндэ юм ааб даа. Бултадаал эсэһэн, сусаһанаа мартан, эрхимээр ажаллаа,—гэжэ приискын директор Виталий Иванович Трухин хөөрэнэ.
—Станциин начальник, райсоведэй депутат В. И. Сундукова нэгэшье сагай туршада ажаллагшадһаа холодоогүй, өөрөө двигательнүүдые заһабарилха талаар слесарь мэргэжэлтэй дээрэһээ, шадаха зэргээрээ оролдоо. 10 үдэрэй туршада заһабарилагдахаар хараалагдаһан хүдэлмэримнай оройдоол 2 үдэр соо хэгдэшоо. Районой предприяти болон эмхи зургаануудай хүдэлмэри хоёр үдэр соо таһалдаа.

Бага Амалат голой һабаһаа халижа, тала дайдаар таран урдаһан ушарһаа дамжан, Ципиканай совхозой һү һаалиин фермэ хүшэр байдалда ороо. Үерэй уһан һүнэй пункт абаашаа. Совхозой ажалшадай эмхитэйгээр саг соогоо туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар ниитын адууһа мал, малшадай байрын гэрнүүд бүтэн үлэһэн байна.

Совхозой директор А. М. Орловой хүтэлбэри доро нютагай зон олоороо бодожо, 300 толгой малаа аюулгүй газарта гаргажа шадаа. Мүн тиихэдэ тугалай, үнеэдэй байрануудые задалжа, ондоо, үндэр газарта зөөхэ хэрэг гараа. Эндэ сагшье, материальна хэрэгсэлшье яһала хэрэгтэй гээшэ. Гэбэшье ажахыгаа хохидолһоо гаргахын тула энэ хүдэлмэри богони болзор соо үнгэргэхэ шухала гэжэ хүн бүхэн һайнаар ойлгоно.

Баунтын районой эгээл шухала үйлэдбэринь болохо ан үсхэбэрилдэг ажахы Багдаринка мүрэнэй баруун эрье дээрэ оршодог юм. Сагаан үнэгэ үсхэбэрилдэг энэ фермэдэ хамта дээрээ 3 мянга гаран толгой ан тоологдодог. Тэдэнэй олонхинь энэ намар тушаагдаха юм. Гай тодхор энэ фермыешье тойрожо гараагүй. Фермынхидые уһан хүреэлжэ, тэдэнэр хуурай газарһаа таһаржа, багахан олтирог дээрэ үлэшоо. Тэдэндэ гансал вертолёдоор хүрэхэ арга байгаа. Гэбэшье тэдэнэр байгаалиин хүсэнтэй ондоо аргаар тэмсэжэ, хөөһэ татан мушхаржа байһан Багдаринкые вездеходоор гаталха гэжэ шиидээ. Энэ аюултай, найдабари багатай хэрэгые ажахын директорэй орлогшо, ангуушан Ц-Д. А. Цыренов ударидажа, хүндэ хүшэр замые гаталжа шадаа. Тиигэжэ эрэлхэг зоригтоной ашаар фермын ангууд эдихэ хоолтой болоһон байна. Уһанай аюул энэ фермэдэ ехэхэн гарза хохидол асаржа болохо байгаа. Һанаамгай бэрхэ, зоригтой хүтэлбэрилэгшэдэй туһаламжаар энэ гай тодхор саг соогоо усадхагдаа.

Баунтын райондо мүнөөшье хүрэтэр хура бороо ороһоор. Ципиканай, Монгойн, Амаладай совхозуудай нуга сабшалангууд уһанда дарагданхай. Бэлэдхэһэн үбһыень уһан абаа. Гэбэшье районой ажалшад уһанай аюултай үсэд шангаар тэмсэһээр.

В. А. Доржиезай, коммунист Л. В. Баяндуевай хүтэлбэрилдэг звеногойхид гараар сабшаһан үбһөө хатаахын тула нарата үдэрэй минута бүхэниие ашаглан, элдэб аргануудые хэрэглэнэ.

Ципиканай алта угаадаг приискнүүд мүн лэ уһанда абтаа. Түрүүшын хахад жэлэй түсэб яһала амжалтатайгаар дүүргэгдээ һэн. Зүгөөр үер тэдэнэй ажал хэрэгтэнь нилээдгүй һаад ушаруулба гээшэ.

Уһанай аюул Романовка — Багдарин гэһэн маршрудай харгы замда айхабтар ехэ хохидол ушаруулба. Тиигэжэ районие Улаан-Үдэ, Шэтэ хотонуудтай холбодог ори ганса харгыгаар ябаха арга һалаа. 13 ехэ, бага хүүргэнүүд үерэй дошхон долгиндо абтаа, тэдэнэй олонхинь хадаа хүндэ хүшэр участогуудта оршодог хүүргэнүүд юм. Харгы заһабарилалгада районой эмхи зургаануудай, предприятинуудай гол хүсэн эльгээгдэнхэй. «Сельхозтехника» нэгэдэлһээ, Ципиканай приискһээ, Багдаринай экспедициһээ ерэһэн таби гаран хүн эндэ ажаллана. Оньһон техникээр эдэнэр гүйсэд хангагданхай. Районойхид уһанай аюултай тэмсэһээр.

А. ЦЫРЕНОВ.

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

РЕВОЛЮЦИИЕ ХАМГААЛГЫН КОМИТЕДҮҮД

КОТОНУ. Революционно хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ, гадаадын болон дотоодын дайсадай харата ябуулгануудые усадхаха гээшэ Дээдэ Вольтын хото городуудта, хүдөө нютагуудта эмхидхэгдэн байгуулагдажа байһан революциие хамгаалгын комитедүүдэй гол шухала зорилгонууд болоно. Таряашад, хүдэлмэришэд, интеллигенциин түлөөлэгшэд ниитын эдэ эмхинүүдтэ ороно, олоной хабаадалгатай суглаанууд дээрэ тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдые һунгана. Вольтын залуу үетэн политическэ ехэ үүсхэл эдэбхитэй байһанаа харуулна.

Рейганэй захиргаанайхид Никарагуагай правительствые унагааха, тиин Сандинис арадай революциие һүнөөхэ хүсэлтэйгөөр табиһан түсэбөө бэелүүлхэ һэдэлгэ хэнэ. Тиихын тула Никарагуатай хүршэ Гондурасай газар дайдые ашаглана, тэндэ сэрэгэй баазануудые барина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Никарагуагай хилэ шадархи баазада американ офицер Сальвадорһоо ерэһэн сэрэгшые шэнэ буу зэбсэгтэй танилсуулжа байна.

ЭБ НАЙРАМДАЛЫЕ САХИН ХАМГААЛХА

Советскэ Союз эб найрамдалые аршалан хамгаалхые, ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлахые эрид шиидэнхэй байһанаа мэдүүлнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой американ сенаторнуудтай хэһэн хөөрэлдөөнэй дүнгүүдые, энээнэй үедэ тэрэнэй гаргаһан гадаадын политическэ шэнэ ехэ үүсхэлнүүдые дэлхэйн олониитэ нигэжэл сэгнэнэ. СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын ООН-ой Генеральна секретарьта эльгээһэн бэшэг, замбуулинай дайдада хүсэ хэрэглэлгые, замбуулинһаа газар руу хүсэ хэрэглэлгые хорихо тухай Советскэ Союзай ООН-ой Генеральна Ассамблейдэ табиһан договорой проект тухай гадаадын оронуудай олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд мэдээсэнэ.

Хэмэл ододые унагааха зорилготой ямар нэгэн түхэлэй буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада түрүүлэн гаргахагүй тухай СССР-эй абаһан уялга хадаа тон бүтэмжэтэй һайн алхам болоно гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь **Х. Перес де Кульяр** мэдүүлбэ. Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые дэлгэрүүлэн тараалгые зайсуулан сарахын тула хамтын хүсэлэл оролдолгонуудые гаргахыень ООН-ой Генеральна Ассамблей уласхоорондын эмхиие һүүлэй хоёр жэлэй туршаа соо нэгэнтэ бэшэ уряалһан байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Хэмэл ододые унагааха зорилготой ямар нэгэн түхэлэй буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада гаргалгаһаа СССР-эй нэгэ талаһаа арсаһан ушар тон шухала алхам болоно гээд найдажа байһанаа Перес де Куэльяр мэдүүлбэ.

Замбуулинай дайдада дайн байлдаанай һүжэрэлгүй зайсуулан сараха уряа Москваһаа соностобо гэжэ **«Вашингтон пост»** газетэ бэшэнэ. Ю. В. Андропов американ сенаторнуудтай хөөрэлдэхэдөө, хэмэл ододые унагааха буу зэбсэг тухай асуудалые шиидхэхэ зорилготойгоор үгэеэ ойлголсохо гэһэн асуудал табиһан байна.

Ю. В. Андроповой найруулһан СССР-эй эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд шухала удха шанартай байна гэжэ США-гай «Эхэпэрнүүд, эб найрамдалай түлөө тэмсэгты» гэһэн эмхиин национальна хүтэлбэрилэгшэ **Э. Валластриго** мэдүүлбэ. Бүхы түхэлэй буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада тодхон табилгые хорихо зорилготой хөөрэлдөөнүүдтэ харгы зам нээхын тула Холбоото Штадууд энэ үүсхэлдэ дары түргөөр харюу үгэхэ зэргэтэй.

Нүхэр Ю. В. Андроповой найруулһан Советскэ Союзай эб найрамдалта шэнэ ехэ үүсхэлнүүд эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдалые хангаха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар СССР-эй ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһые үшөө дахин батална гэжэ ГДР-эй **«Нойес Дойчланд»** бэшэнэ. Буу зэбсэгүүдые урдилдэн бүтээхэ гэһэн НАТО-гай ээрхэг түримхэй түсэбүүдые табижа байхадань, СССР-эй дурадхалнууд илангаяа ехэ удха шанартай байна. Хёмороо зүришэлдөөнүүдые зайсуулан сараха гээшэ СССР-эй гадаадын политикын гол зорилго болоно.

«Замбуулинай дайдада замбуулин соохоо газар руу хүсэ хэрэглэлгүй хорихо тухай договор баталха тухай» асуудалые ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXVIII сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулхые Советскэ Союз дурадхана гэжэ ЧССР-эй **«Руде право»** газетэ бэшэнэ. Энэ дурадхалые оруулхадаа замбуулинай дайдада дайн байлдаа үүдхэхэ хүсэлэнгүй байһанаа СССР элирхэйлэн харуулба.

Советскэ Союзай абаһан уялга эб найрамдалые ба арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа элирхэйлэн гэршэлбэ гэжэ Ханойн **«Нян зан»** газетэ бэшэнэ. Энэ хадаа Советскэ Союзай гаргаһан эб найрамдалта гүнзэгы удхатай үүсхэлнүүдые үргэнөөр хүгжөөхэ байна гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Эб найрамдалай хэрэгтэ эдэ үүсхэлнүүдэй ехэ удха шанартай байһыень баруунай олохон ажал ябуулагшад мэдэрхэ баатай болоно.

Хэмэл ододые унагааха зорилготой буу зэбсэгүүдые табихагүй тухай нэгэ талаһаа хизаарлалга хэхэдээ, Советскэ Союз эб найрамдалай уряатайгаар баруунай оронуудта хандаба гэжэ Англиин **«Обсервер»** газетэ тэмдэглэнэ.

Советскэ Союзай үүсхэл замбуулин соо, мүн замбуулинай дайдаһаа газар руу хүсэ хэрэглэлгые хорихо талаар ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоно гэжэ Францын **Франс Пресс** агентствэ дамжуулна.

Һүүлэй үедэ Москва гадаадын политическэ асуудалнуудаар хэдэ хэдэн шухала алхам хэбэ. Энэнь эб найрамдалай аша туһада хөөрэлдөө хэхээр Советскэ Союзай бэлэн байһые элирхэйлэн харуулна гэжэ Баруун Германиин **«Тагесшпигель»** газетэ бэшэнэ. СССР-эй эдэ бүхы ябуулгануудай ашаар Москвагай политика уласхоорондын олониитын нюдэн дээрэ таарамжатай зохид байһанаа харуулһандань, Вашингтондо сэдьхэлээ хүдэлхэ ушартай болоно.

Женевэдэ боложо байһан хөөрэлдөөнүүдтэ Советскэ Союз урдынхидаал мэтэ бүтэмжэтэй һайн хараа шэглэлтэй байна гэжэ Ю. В. Андропов батална гээд Даниин **Ритсау-Ус-бюро** гэдэг информационно агентство тэмдэглэнэ. Ядерна шэнэ ракетэнүүдые США-гай правительствын Европын газар дээрэ тараан тодхоторнь СССР нимэ хараа шэглэлээ баримталха байна.

Ядерна буу зэбсэгүүдые хорооходо, ядерна дайе зайсуулан сараха хүсэлэнтэй байһанаа Советскэ Союз үшөө дахин мэдүүлбэ гэжэ Мароккын **«Аль-Анба»** газетэ мэдээсэнэ.

Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые тараан тодхохогүй талаар шэглүүлэгдэһэн совет үүсхэлнүүдтэ США-гай захиргаан бодомжотой һайнаар хандаха ёһотой гэжэ Аргентиныы **«Кларин»** тэмдэглэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ноосэнүүдээ гүйсэд хэрэглэхэ»—түрүү бэшэг. «Гээлтэ хоролтогүйгөөр хүдэлхэ» — Ш. Очировай статья. «Саг хүлеэжэ байхагүй» — А. Капустинай репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Үүсхэл гаргагшадта эрилтэ ехэ байха ёһотой».—«Партиин ветерануудта үгэ үгтэнэ»—материалнуудай суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. «Һургуулиин хонхын жэнгирхын урда тээхэнэ» — Г. Шелкуновагай корреспонденци. «Хүнэй аша туһада» — Г. Елисеевагай статья. «Хилын саанаһаа».

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин, үйлэ хэрэгүүд, тоо, баримта». Спортивна мэдээсэлнүүд. «Зам харгыда журамтай ябаха» — Н. Семеновай статья. Соносхолнууд.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина... Н-01629. Заказ № 194. Индекс 0...